

Ministerie van Financiën

TOEZICHTARRANGEMENT AANGAANDE DE TOEZICHTHOUDERS OP DE FINANCIËLE MARKTEN

Inhoudsopgave

- 1.0 Inleiding**
- 2.0 De inrichting van het toezicht op de financiële markten**
- 3.0 De ministeriële verantwoordelijkheid**
- 4.0 Het wettelijk kader**
- 5.0 Het wettelijk kader nader uitgewerkt**
 - 5.1 Begroting**
 - 5.2 Jaarrekening en jaarverslag**
 - 5.3 Financiering (tarieven)**
 - 5.4 Beoordeling van wet- en regelgeving**
 - 5.5 Beoordeling van de uitvoering van het toezicht**
 - 5.6 Governance**
- 6.0 De externe accountant**

Bijlagen

- 1 Aanwijzing van DNB en de AFM als toezichthouder op de financiële markten**
- 2 Overzicht van het wettelijk kader**
- 3. Protocol inzake de afstemming tussen de minister van Financiën en de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid betreffende de uitvoering van de *Wet bekostiging financieel toezicht***
- 4. Kostenkader voor de jaren 2013 t/m 2016**
- 5. Besluit, regeling en publicatie aangaande de op te leggen heffingen**
- 6. Controleprotocol**

december 2012

1.0 Inleiding

Een toezichtarrangement is te zien als een nadere uitwerking van de bepalingen in wet- en regelgeving waarin de relatie tot uitdrukking komt tussen de toezichthouder en de beleidsverantwoordelijke vakminister. Aldus is het voor eenieder duidelijk wat wanneer van wie en waarom is te verwachten. Veelal gaat het daarbij om een momentopname. Vandaar dat dit document op gezette tijden aan de actualiteit zal worden aangepast.

In de thans voorliggende versie van het toezichtarrangement zijn de wijzigingen verwerkt die zijn voortgekomen uit:

- o de Wet bekostiging financieel toezicht (Wbft)¹;
- o de Wet versterking governance van de Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten;
- o de Wijzigingswet financiële markten 2012;
- o de nota *Toezicht op afstand*;
- o de gewijzigde statuten van De Nederlandsche Bank (DNB).

Tijdens de voorbereiding van deze versie van het toezichtarrangement was de Wbft nog niet in werking getreden. Aangezien de datum van inwerkingtreding op dat moment reeds vastlag², is er voor gekozen om de uit de Wbft voortkomende veranderingen in het arrangement te verwerken. Andere voorstellen die de bestaande relatie tussen de minister en de toezichthouder kunnen beïnvloeden, zijn nog niet in dit document verwerkt aangezien de besluitvorming daaromtrent ten tijde van de aanpassing van het arrangement nog niet was afgerond. Het betreft onder meer:

- o de Wijzigingswet financiële markten 2013 met daarin het voorstel om beide toezichthouders op de financiële markten onder de werking van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen te brengen³;
- o het Besluit uitvoering EU-verordeningen financiële markten waarin de bevoegde toezichthouders voor het toezicht op de naleving van EU-verordeningen op het terrein van de financiële markten worden aangewezen.

In 2013 zal wederom een actualisatie van het arrangement plaatsvinden.

Volledigheidshalve zij opgemerkt dat het arrangement zich richt op het door DNB en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) uit te oefenen toezicht op de financiële markten. De andere bij DNB belegde taken zijn buiten beeld gebleven. Die taken voert DNB als deelnemer aan het Europees stelsel van centrale banken (ESCB), overeenkomstig het gestelde in artikel 130 van het *Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie*, geheel onafhankelijk van de Staat uit.

¹ De uit deze wet voortkomende wijzigingen hebben eveneens betrekking op de navolgende in de Memorie van Toelichting bij de Wet bekostiging financieel toezicht aangekondigde documenten:

- a. het protocol tussen de ministers van Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid waarin de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het financieel toezicht nader is uitgewerkt en vastgelegd;
- b. het kostenkader.

Beide documenten maken deel uit van dit toezichtarrangement.

² Staatsblad 2012, 263.

³ Kamerstuk 33 236, nr. 2.

2.0 De inrichting van het toezicht op de financiële markten

De financiële markten vervullen een niet weg te denken rol binnen de maatschappij. Iedereen, van jong tot oud en van startende onderneming tot reeds lang gevestigde multinational, kan niet buiten de financiële dienstverlening. De eindverantwoordelijkheid voor het functioneren van het financiële bestel berust voor een groot deel bij de minister van Financiën. Zijn collega van Sociale Zaken en Werkgelegenheid draagt de eindverantwoordelijkheid voor het pensioenbestel. Dit met het oog op de raakvlakken met de arbeidsrechtelijke verhoudingen.

Om invulling te geven aan zijn verantwoordelijkheid heeft de minister regels uitgevaardigd waaraan marktpartijen zijn gehouden. Deze regels zijn vastgelegd in wet- en regelgeving. Op de naleving van deze regels wordt toezichtgehouden. Daarbij is het toezicht onderverdeeld in twee domeinen, te weten het prudentieel toezicht en het gedragstoezicht. Definitie en doel van het toezicht zijn in de Wft als volgt verwoord⁴:

- prudentieel toezicht is gericht op de soliditeit van financiële ondernemingen en het bijdragen aan de stabiliteit van de financiële sector;
- gedragstoezicht is gericht op ordelijke en transparante processen in de financiële markt, zuivere verhoudingen tussen marktpartijen en zorgvuldige behandeling van cliënten.

Als toezichthouders zijn aangewezen De Nederlandsche Bank N.V. respectievelijk de Stichting Autoriteit Financiële Markten. De aanwijzing blijkt óf uit de betreffende toezichtwet óf uit een ministeriële regeling óf, wanneer het de uitvoering of handhaving van de bij of krachtens een EU-verordening gestelde regels betreft, uit een algemene maatregel van bestuur⁵. Zie voor een overzicht bijlage 1. De aan beide toezichthouders opgedragen taak is in de artikelen 1:24 en 1:25 van de Wft als volgt beschreven:

- DNB heeft tot taak het prudentieel toezicht op financiële ondernemingen uit te oefenen en te beslissen omtrent de toelating van financiële ondernemingen tot de financiële markten;
- de AFM heeft tot taak het gedragstoezicht op financiële markten uit te oefenen en te beslissen omtrent de toelating van financiële ondernemingen tot die markten.

Voor het kunnen uitoefenen van toezicht volstaat niet alleen een aanwijzing. Het moet ook deel uitmaken van het takenpakket van beide organisaties. Voor DNB is dit geregeld in artikel 4, eerste lid van de *Bankwet 1998* alsmede in artikel 4 van haar statuten:

Bankwet 1998, art.4, lid 1 : De Bank heeft tot taak het uitoefenen van toezicht op financiële instellingen op de voet van de daarvoor geldende wettelijke regelingen.

⁴ Artikelen 1:24, eerste lid, en 1:25, eerste lid, van de Wft.

⁵ Door middel van de Wijzigingswet financiële markten 2012 (Kamerstuk 32 781, nr. 2) zijn de artikelen 1:24 en 1:25 van de Wft aangevuld met een derde lid op grond waarvan het mogelijk is om bij algemene maatregel van bestuur de toezichthouder aan te wijzen die wordt belast met de uitvoering en handhaving van de bij of krachtens een Europese verordening gestelde regels.

Statuten DNB, art. 4 : Ter verwezenlijking van de doelstellingen bedoeld in artikel 3⁶ oefent de Bank de taken en werkzaamheden uit waartoe zij bij of krachtens de wet bevoegd is.

De taak van de AFM is vastgelegd in art. 2 van de statuten van deze toezichthouder:

Statuten AFM, art. 2, lid 1 : De stichting heeft tot doel en als taak het gedragstoezicht op financiële markten uit te oefenen en te beslissen omtrent de toelating van financiële ondernemingen tot die markten.

Met de toezichtwetten zijn belangrijke taken overgeheveld naar de toezichthouders. Daarbij heeft de wetgever er voor gekozen om de toezichthouder een onafhankelijke positie toe te kennen. In de Wft is dit als volgt toegelicht:⁷

... De toezichthouders zijn onafhankelijk in de wijze waarop het toezicht door hen wordt uitgeoefend. De toezichthouders dienen daarbij te opereren vanuit hun specifieke deskundigheid en binnen het wettelijke kader. De Minister van Financiën is verantwoordelijk op afstand. Deze verantwoordelijkheid betreft de kwaliteit van de regelgeving, de verantwoordelijkheid voor een adequaat toezichtinstrumentarium en de benoeming en het ontslag van de bestuurders van de toezichthouders. Het uitgangspunt dat de toezichthouders onafhankelijk zijn in de uitoefening van het toezicht houdt in dat de minister slechts onderzoek zal doen, indien zijn verantwoordelijkheid op afstand dat vereist. ...

⁶ Artikel 3, lid 4, van de statuten DNB luidt: *De Bank heeft voorts als doelstelling het uitvoeren van taken, anders dan die ter uitvoering van het Verdrag, voor zover deze haar bij of krachtens de wet zijn opgedragen.*

⁷ Kamerstuk 29 708, nr. 3.

3.0 De ministeriële verantwoordelijkheid

De onafhankelijke uitvoering van het toezicht door DNB en de AFM laat de (politieke) eindverantwoordelijkheid van de minister voor de vervulling van de publieke taak en de aanwending van de publiek verkregen gelden, onverlet. Zo nodig legt hij hierover ook verantwoording af aan het parlement. Het toezicht op de financiële markten wordt echter uitgeoefend door instellingen die niet hiërarchisch ondergeschikt zijn aan de minister. Zijn zeggenschap ten aanzien van de uitoefening van dat toezicht is zodoende beperkt. Anders dan bij taken die worden uitgeoefend door het departement, heeft de minister geen directe en allesomvattende zeggenschap. Er is zodoende sprake van een “toezicht op afstand”. In de Memorie van Toelichting van de Wft is dit als volgt toegelicht:⁸

... Het voorgaande heeft evenwel niet tot gevolg dat de onafhankelijkheid van de toezichthouders onbeperkt is. De minister dient toe te zien op de uitvoering van de toezichtwetgeving en moet zich een juist oordeel kunnen vormen over de wijze waarop de toezichthouder de wet uitvoert of heeft uitgevoerd. De minister moet tevens kunnen ingrijpen indien een toezichthouder niet opereert zoals minister en parlement voor ogen stonden toen het toezicht aan de toezichthouder werd opgedragen. Daartoe dient de minister over specifieke bevoegdheden te beschikken ten aanzien van de individuele toezichthouders. ...

Kort samengevat dient de minister vast te kunnen stellen of er sprake is van een doeltreffend, in de betekenis van effectief en efficiënt, toezicht. Daartoe heeft hij verschillende bevoegdheden tot zijn beschikking. Voor een deel hebben zij betrekking op de wijze waarop de toezichthouder zijn taken vervult. Een ander deel van de bevoegdheden richt zich op het zo goed, efficiënt en verantwoord mogelijk laten besturen van de toezichthouder (*corporate governance*). Voor zijn oordeelsvorming, ook wel het verticale toezicht genaamd, kan de minister gebruik maken van de bevindingen van het intern toezichthoudend orgaan, te weten de Raad van Commissarissen (RvC) bij DNB en de Raad van Toezicht (RvT) bij de AFM. In een rapport van de Algemene Rekenkamer, genaamd *Kaders voor toezicht en verantwoording* is dit in paragraaf 4.2.5 als volgt toegelicht:

Een raad van toezicht is onderdeel van de interne governance van een instelling, maar er zijn ook vaak raakvlakken met het (verticale) toezicht door de minister. Dit is in het bijzonder het geval bij raden van toezicht die bij wet zijn ingesteld. Een raad van toezicht is echter geen toezichthouder namens de minister.

De interne toezichthouder houdt integraal toezicht waarbij alle relevante belangen tegen elkaar worden afgewogen en het belang van de organisatie voorop staat. In het verticale toezicht door of namens de minister staat de ministeriële verantwoordelijkheid voor de publieke taak en het publieke geld centraal. De minister legt daarover verantwoording af aan het parlement. Dat is een exclusieve en politieke verantwoordelijkheid en alleen al daarom kan het interne toezicht het verticale toezicht nooit helemaal vervangen.

Het verticale toezicht door de minister kan echter wel aan doelmatigheid winnen wanneer het

⁸ Memorie van Toelichting bij de Wft, Kamerstuk 29 708, nr. 3.

aansluit op en gebruik maakt van het interne toezicht en andere vormen van checks-and-balances bij de betrokken instellingen (zoals de invloed van belanghebbenden, of informatie uit visitaties en benchmarks). Deze checks-and-balances moeten dan wel zodanig functioneren dat zij ook voor de minister voldoende transparant, betrouwbaar en relevant zijn om er toezichtsinspanningen op te kunnen baseren. Dat betekent onder andere dat het oordeel van de interne toezichthouder onafhankelijk moet zijn, gebaseerd op betrouwbare informatie en transparante beoordelingscriteria én dat het bestuur is beoordeeld op voor de minister relevante onderdelen.

4.0 Het wettelijk kader

Om invulling te kunnen geven aan zijn verantwoordelijkheid dient de minister na te gaan of de financiële toezichthouders hun taken conform het wettelijk kader uitvoeren zonder daarbij de doelmatigheid uit het oog te verliezen. Hij kan daarbij terugvallen op een institutioneel kader dat is vastgelegd in de wet. Het begrip “wet” beperkt zich overigens niet tot de in bijlage 1 weergegeven toezichtwetten. Dit aangezien de doelstellingen, taken en werkzaamheden van DNB in een andere dan een toezichtwet, te weten de *Bankwet 1998*, zijn vastgelegd. Bijgevolg hebben de in de Wft opgenomen governancebepalingen vooral betrekking op de AFM terwijl de daarmee vergelijkbare bepalingen voor DNB deel uitmaken van de *Bankwet 1998* dan wel de statuten van DNB.⁹

Op grond van de *Comptabiliteitswet 2001* (CW 2001) oefent de minister toezicht uit op *rechtspersonen voor zover die een bij of krachtens de wet geregelde taak uitoefenen en daartoe geheel of gedeeltelijk worden bekostigd uit de opbrengst van bij of krachtens de wet ingestelde heffingen*. Beide toezichthouders op de financiële markten maken deel uit van deze categorie van rechtspersonen.¹⁰ Behoudens een klein aantal bepalingen zijn zij op termijn tevens gehouden aan de *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen* (Kaderwet ZBO's). Weliswaar is deze wet per 1 februari 2007 in werking getreden doch de afzonderlijke ZBO's moeten eerst via een aanwijzingswet onder de werkingssfeer ervan worden gebracht. Voor de toezichthouders op de financiële markten gaat dit laatste vermoedelijk op 1 januari 2013 gebeuren.¹¹ Zodra de aanwijzing een feit is, wordt het toezichtarrangement hierop aangepast.

De in dit verband relevante wettelijke bepalingen zijn te clusteren naar bepalingen aangaande:

- a. de begroting;
- b. de jaarrekening en het jaarverslag;
- c. de financiering (tarieven);
- d. de beoordeling van wet- en regelgeving (zowel vooraf als achteraf);
- e. de beoordeling van de uitvoering van het toezicht;
- f. de governance.

⁹ Het betreft hier de bepalingen die vergelijkbaar zijn met een aantal van de in de *Corporate Governance Code* opgenomen bepalingen (zie paragraaf 5.6). Ook de Wbft bevat een bepaling op het terrein van de governance. Het betreft de aanwezigheid van een adviserend panel (Wbft. art. 9). Tevens gaat de toelichting bij artikel 2 van de Wbft in op de rol van de RvT van de AFM en van de RvC van DNB bij het begrotingsproces van de toezichthouder. Zie hiervoor paragraaf 5.1.

¹⁰ Van belang daarbij is dat de regeling van de bevoegdheden van ministers in de artikelen 43 e.v. van de CW 2001 als een *lex generalis* moet worden opgevat. Zie hiervoor de Memorie van Toelichting bij de derde wijziging van de CW 2001: *Als in andere specifieke wetten ministeriële bevoegdheden anders zijn geregeld, gelden die anders geregelde bevoegdheden*. Dit slaat bijvoorbeeld op de taken die DNB als deelnemer aan het ESCB uitvoert (zie hoofdstuk 1.0).

¹¹ Het voorstel om beide toezichthouders op de financiële markten onder de werking van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen te brengen, is opgenomen in het voostel van wet tot wijziging van de Wet op het financieel toezicht en enige andere wetten (Wijzigingswet financiële markten 2013, Kamerstuk 33 236, nr. 2).

Bijlage 2 bevat een overzicht van de in dit verband relevante bepalingen die in de Wet bekostiging financieel toezicht (Wbft), de Wft, de CW 2001, de Bankwet 1998, de statuten van DNB en de statuten van de AFM zijn opgenomen.

Met de inwerkingtreding van de Wbft op 1 januari 2013 zijn de bepalingen omtrent het financieel beheer bij beide toezichthouders ondergebracht in één wet. Vanaf dat moment zijn alle daarmee overeenkomstige bepalingen uit de toezichtwetten gehaald. Hiermee is tevens tot uiting gebracht dat er sprake is van uniformiteit in het toezicht op het financieel beheer bij de toezichthouders door de ministers van Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Deze gezamenlijke verantwoordelijkheid is nader uitgewerkt en vastgelegd in een protocol (zie bijlage 3). Daaruit blijkt dat (vertegenwoordigers van) beide ministers in voorkomende gevallen nauwgezet contact met elkaar onderhouden. De navolgende (procedurele) beschrijving beperkt zich evenwel tot de relatie tussen de toezichthouders en de minister van Financiën, waarbij de feitelijke contacten op verschillende niveaus kunnen plaatsvinden.

5.0 Het wettelijk kader nader uitgewerkt

Zoals in hoofdstuk 1 is aangegeven dient voor eenieder duidelijk te zijn wat wanneer van wie en waarom is te verwachten. Dit hoofdstuk gaat hier gericht op in door per cluster van te onderscheiden relevante wettelijke bepalingen (zie hoofdstuk 4) aandacht te besteden aan het proces bij zowel de toezichthouder als bij het ministerie. Voor zover dit vooraf is aan te geven, is per te onderscheiden proces het normaal gebruikelijke tijdschema vermeld. Ook wordt aandacht besteed aan de criteria die het ministerie hanteert bij de beoordeling van de informatie die, als onderdeel van een van de hier bedoelde processen, van de toezichthouder is verkregen.

5.1 Begroting

De toezichthouders stellen hun begrotingen op volgens de zogenaamde VBTB-systematiek waarbij VBTB staat voor *Van Beleidsbegroting Tot Beleidsverantwoording*. In het kort komt het erop neer dat een begroting antwoord geeft op de volgende “www-vragen”:

- wat willen we bereiken?
- wat gaan we daarvoor doen?
- wat mag het kosten?

De begroting bevat een weergave van de plannen die de toezichthouder heeft voor het komende jaar. Indien de minister instemt met de begroting, stemt hij derhalve ook in met deze plannen. Ruim voordien bespreekt de toezichthouder de uit een risico-inschatting voorkomende speerpunten voor het komende jaar met beide ministeries. Deze gesprekken vinden op verschillende niveaus plaats, zoals tijdens het periodiek te voeren beleids- en wetgevingsoverleg met de AFM en de gemengde werkgroep toezicht met DNB. Het begrotingsoverleg wordt afgerond op het hoogste (ambtelijke) niveau waarbij in eerste instantie wordt gesproken met het bestuur en de directie van respectievelijk de AFM en DNB en vervolgens met het intern toezichthoudend orgaan van de toezichthouder. Het overleg met het bestuur en de directie richt zich vooral op de inhoud van de begroting terwijl het gesprek met het intern toezicht houdend orgaan er toe dient om vast te stellen hoe het door de toezichthouder te voeren dan wel gevoerde beleid wordt beoordeeld. Tijdens die overleggen wordt tevens aandacht besteed aan de kosten van het toezicht. In de toelichting bij de Wbft is namelijk aangegeven dat de begroting van de toezichthouder zal worden getoetst aan een kostenkader welke zal worden opgenomen in het toezichtarrangement. Aangezien de toezichthouder de opgelegde taken op een verantwoorde wijze moet kunnen uitvoeren, is het kostenkader opgesteld vanuit de formule “totaalbedrag van de toezichtkosten voor het lopende jaar excl. de kosten vanwege Europees toezicht + loon- en prijsmutatie + de naar kosten herleide mutaties in het takenpakket + kosten vanwege Europees toezicht = totaalbedrag van de toezichtkosten voor het komende jaar”. Dit laat onverlet dat onder majeure omstandigheden op ad hoc basis aanvullende afspraken met de toezichthouder zijn te maken.

Mede ter verkrijging van ‘bestuurlijke rust’ bestrijkt het in bijlage 4 opgenomen kader een periode van 4 jaar, te weten de jaren 2013 t/m 2016. In de loop van 2016 wordt de toezichtcapaciteit integraal heroverwogen. In deze heroverweging zullen worden betrokken de noodzakelijk geachte

toezichtintensiteit, de veranderingen in omvang en samenstelling van de financiële sector, de verandering van de Europese omgeving, etc.

Op grond van artikel 9 van de Wbft voert de toezichthouder met een representatieve vertegenwoordiging van onder toezicht staande ondernemingen overleg over de op te stellen begroting. Beide ministeries zijn als toehoorder bij dit overleg aanwezig. Het besprokene wordt vastgelegd in een openbaar te maken verslag. Naar aanleiding van een in 2007 uitgevoerde evaluatie van de bekostiging van het financieel toezicht is de afspraak gemaakt om de tijdens een dergelijk overleg uitgebrachte adviezen in een tabel op te nemen. Vervolgens dienen, voor zover nodig, de toezichthouder en het ministerie deze tabel aan te vullen met hun zienswijze. Uiteindelijk wordt de tabel op de agenda geplaatst van de eerstvolgende bijeenkomst van het adviserend panel.

Overeenkomstig hetgeen hierover in de statuten van de toezichthouder is opgenomen, is het intern toezichthoudend orgaan van de toezichthouder belast met de goedkeuring dan wel vaststelling van de begroting. Daarbij gaat de aandacht o.m. uit naar de door marktpartijen uitgebrachte adviezen (zie hiervoor). Uit de toelichting bij artikel 2 van de Wbft¹² is op te maken, dat het intern toezichthoudend orgaan primair verantwoordelijk is voor het toetsen van de begrotingsinformatie en de toelichting daarop. Vandaar ook dat de minister bij zijn beslissing omtrent de instemming in belangrijke mate afgaat op de bevindingen van de RvT/RvC. Instemming kan overigens alleen worden onthouden wanneer de begroting in strijd met het recht of het algemeen belang is.¹³

De toezichthouder zendt zijn begroting vóór 1 december van het jaar dat voorafgaat aan het begrotingsjaar naar de minister. Het tijdstip waarop de minister uiterlijk gereageerd moet hebben, is niet in de wet vastgelegd. De praktijk is evenwel dat de minister er naar streeft om nog vóór de aanvang van het begrotingsjaar met een reactie te komen. Mocht die reactie onverhoopt uitblijven, dan is de toezichthouder op grond van de Wbft, artikel 2, lid 8, gerechtigd tot een bepaald bedrag verplichtingen aan te gaan en betalingen te verrichten.¹⁴

Tabel 1: Tijdschema begroting

Nr.	Periode	Onderwerp/actie	Opmerkingen/criteria regelgeving
01	Januari - december	Periodiek overleg tussen toezichthouder en ministerie.	Zie paragraaf 5.5.
02	Vóór september	Afzonderlijke overleggen van beide toezichthouders met de secretaris-generaal over de hoofdlijnen van de toezichtbegroting voor het komende jaar.	- Overleg dient om zichtbaar te maken welke deelonderwerpen nog aandacht behoeven. Hierbij kunnen politiek/publiek gevoelige onderwerpen, waarop de minister aangesproken kan worden, ter sprake

¹² Kamerstuk 33 057, nr. 3.

¹³ Artikel 2, lid 6, van de Wbft.

¹⁴ Het gaat daarbij om "... ten hoogste vier twaalfde gedeelten van de bedragen die bij de overeenkomstige onderdelen in de begroting van het voorafgaande jaar waren toegestaan".

Nr.	Periode	Onderwerp/actie	Opmerkingen/criteria regelgeving
			<p>komen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De aandacht zal tevens uitgaan naar relevante ontwikkelingen in de markt terwijl zo nodig ook teruggeblikt wordt op de jaarrekening/verantwoording van het afgelopen jaar. - In een voorkomend geval wordt stilgestaan bij eventueel aangebrachte dan wel nog aan te brengen accentveranderingen t.o.v. de begroting voor het dan nog lopende jaar. - Tevens wordt het kostenkader voor het komende jaar besproken.
03	September/oktober	De toezichthouder stuurt het (de) begrotingsdocument(en) naar beide ministeries en naar de leden van het adviserend panel (de stukken worden tenminste twee weken vóór de datum van de panelbijeenkomst verzonden).	
04	September/oktober	Indien nodig reageert het ministerie op het/de begrotingsdocument(en) met de toezichthouder.	
05	September/oktober	Panelleden reageren op het/de begrotingsdocument(en). De toezichthouder verwerkt de verkregen adviezen in de daarvoor bestemde tabel en stuurt deze zo nodig met zijn zienswijze naar het ministerie die daarop de tabel eveneens met zijn zienswijze aanvult.	Toezichthouder en ministerie overleggen met elkaar indien een verschil in zienswijze is vastgesteld. Dit overleg wordt zo nodig op hoog niveau gevoerd.
06	Oktober/november	Afzonderlijke overleggen van beide toezichthouders met de secretaris-generaal.	Het overleg vindt plaats met het intern toezichthoudend orgaan van de toezichthouder en dient er toe om vast te stellen hoe het door de toezichthouder te voeren dan wel gevoerde beleid wordt beoordeeld.
07	Eind november	De toezichthouder stuurt de door de RvT/RvC vastgestelde begroting naar beide ministers.	
08	December	<ul style="list-style-type: none"> - Beoordeling begroting door ministerie. - De minister ontvangt een intern uitgebracht advies waarin ook aandacht wordt besteed aan de adviezen van de panelleden. - De minister neemt een beslissing en stelt de toezichthouder hiervan schriftelijk op de hoogte. 	
09	December/januari	De toezichthouder maakt de begroting openbaar door deze op zijn website te plaatsen terwijl er tevens een verkorte versie in de Staatscourant wordt gepubliceerd.	

Beoordeling toezichtbegroting door ministerie

Zoals gesteld, dient de minister via de verkregen informatie invulling te geven aan zijn verantwoordelijkheid. Het betekent allereerst dat het ministerie niet alleen in de gaten moet houden of de informatie tijdig beschikbaar komt maar ook dat de informatie volledig en in lijn met de wettelijke taak is. Dit gebeurt, zoals uit onderstaande tabel blijkt op een enkele uitzondering na, aan de hand van de criteria die in de wet zijn opgenomen:

Tabel 2: Criteria beoordeling begroting

Nr.	Criterium	Vindplaats
01	Is de begroting uiterlijk op 1 december, dan wel wanneer 1 december geen werkdag is, op de eerstvolgende werkdag, ontvangen?	Wbft art. 2, lid 5
02	Heeft de begroting betrekking op het 'toezicht' zoals nader aangeduid in artikel 1, onderdeel h, van de Wbft?	Wbft art. 2, lid 1
03	Komt de inrichting van de begroting overeen met de gestelde regels?	Wbft art. 2, lid 2, 3 en 4
04	Is de begroting in strijd met het recht of het algemeen belang?	Wbft art. 2, lid 6
05	Is rekening gehouden met de opmerkingen waarmee panelleden zijn gekomen?	Wbft art. 9 en Kamerstuk 28 122, nr. 22
06	Is rekening gehouden met: - hetgeen eerder met de secretaris-generaal is besproken dan wel met eventuele andere gemaakte afspraken? - politiek/publiek gevoelige onderwerpen, waarop de minister kan worden aangesproken?	
07	Is de begroting opgesteld conform het voor dat jaar te hanteren kostenkader?	Kamerstuk nr. 33 057, nr. 3, pag. 12
08	Is de overheidsbijdrage correct verwerkt?	Wbft art. 10
09	Bevat de begroting geen feitelijke onjuistheden en is deze opgesteld conform de VBTB-systematiek?	

De toezichthouders ontvangen van de minister een schriftelijke reactie op de ter instemming voorgelegde begroting.

Aanmerkelijke verschillen met de begroting

Toezichthouders dienen aanmerkelijke verschillen die lopende het boekjaar ontstaan bij de minister onverwijld te melden onder opgave van de oorzaak ervan.¹⁵ Uit de toelichting bij het betreffende wetsartikel blijkt dat de minister de informatie kan gebruiken bij de eerstvolgende besluitvorming betreffende de instemming met de begroting, de jaarrekening of de verantwoording. Tevens is uit die toelichting op te maken dat het aan de toezichthouders is om te bepalen of er sprake is van "aanmerkelijke verschillen". Als richtlijn voor 'aanmerkelijk verschil' wordt aangehouden een verschil ter grootte van minimaal 3% van het totaalbedrag aan kosten dan wel lasten zoals vastgelegd in de toezichtbegroting voor dat jaar.

¹⁵ Artikel 3 van de Wbft.

Beoordeling aanmerkelijke verschillen met de begroting

De beoordeling van de gemelde verschillen zal op ad hoc basis geschieden. Daarbij zal de aandacht in de regel vooral uitgaan naar de ontwikkelingen die zich sinds het opstellen van de toezichtbegroting hebben voorgedaan en waarin de toezichthouder aanleiding heeft gezien om tot een accentverschuiving binnen het toezicht te komen. Voor zover dit al niet eerder is gebeurd, worden deze ontwikkelingen met de toezichthouder besproken terwijl een schriftelijke reactie is te verwachten bij onderwerpen die gevoelig kunnen liggen. Indien nodig zal het ministerie de toezichthouder verzoeken aanvullende informatie te verstrekken.

5.2 Jaarrekening en jaarverslag

Opm.: In de Wbft wordt het begrip “jaarrekening” enkel in samenhang met de AFM gehanteerd.¹⁶ Voor DNB is het daarmee vergelijkbare document aangeduid met “verantwoording”.¹⁷ Dit met het oog op de bijzondere positie die DNB inneemt als deelnemer aan het Europees Stelsel van Centrale Banken.¹⁸ Hierdoor oefent DNB ook andere taken en werkzaamheden uit dan die van het toezicht op de financiële markten. Om verwarring met de jaarrekening van DNB te voorkomen, is er voor gekozen om voor de toezichttaken te spreken over “verantwoording”. Daar waar hierna gesproken wordt over “jaarrekening” wordt tevens de ZBO-verantwoording van DNB bedoeld. Aangezien DNB via de ZBO-verantwoording ook verslag uitbrengt over het afgelopen jaar, is het begrip “jaarverslag”, waarvan de “jaarrekening” standaard deel uitmaakt, tevens een synoniem voor de hier bedoelde verantwoording.

Evenzo dit het geval is bij de toezichtbegroting, maken de toezichthouders hun jaarverslag op volgens de VBTF-systematiek. In het kort komt het erop neer dat het verslag antwoord geeft op de volgende “hhh-vragen:”

- hebben we bereikt wat we hebben beoogd?
- hebben we gedaan wat we daarvoor zouden doen?
- heeft het gekost wat we dachten dat het zou kosten?

Het zal duidelijk zijn dat deze vragen in het verlengde liggen van de drie “www-vragen” aan de hand waarvan de begroting voor dat jaar is opgesteld. Aldus leiden verschillen tussen begroting en realisatie vanzelf tot de vraag waarom de in de begroting weergegeven aannames niet zijn uitgekomen en wat voor impact dit heeft voor de nabije toekomst. Daarbij kan de toezichthouder gebruik maken van prestatie-indicatoren. Een dergelijke indicator is een grootheid die de toestand van of de ontwikkeling op een bepaald gebied weergeeft en als zodanig een (betrouwbare) indicatie verstrekt over het effect van een proces. Zij worden in de regel gebruikt om processen te kunnen (bij)sturen en zijn niet te verwarren met kengetallen – zoals bijvoorbeeld het aantal

¹⁶ Artikel 5 van de Wbft.

¹⁷ Artikel 6 van de Wbft.

¹⁸ Zie de toelichting bij de artikelen 5 en 6 van de Wbft.

afgegeven vergunningen - die veelal een informatieve betekenis hebben. Overigens zij bedacht dat het effect van het toezicht op de financiële markten lastig meetbaar is. Zodoende is aan de prestatie-indicatoren een beperkte betekenis toe te kennen.

De toezichthouder stelt de jaarrekening op voor 15 maart¹⁹ van het jaar dat volgt op het boekjaar. Het tijdstip waarop de minister uiterlijk gereageerd moet hebben, is niet in de wet vastgelegd. Waar mogelijk zal het ministerie zich richten naar de datum waarop DNB zijn algemene vergadering van aandeelhouders houdt dan wel naar de datum waarop het jaarverslag wordt gepubliceerd (AFM). Ook bij de beoordeling van de jaarrekeningen van de toezichthouders wordt afgegaan op de voorafgaande toetsing van de intern toezichthoudende organen.²⁰

De jaarrekening dient onder meer vergezeld te zijn van een door een (externe) accountant af te geven verklaring. Gelet op het belang dat de wetgever hieraan heeft toegekend, niet alleen tot uiting komend in de Wbft maar ook in de CW 2001, is de rol van de accountant in een apart hoofdstuk (6) toegelicht.

Tabel 3: Tijdschema jaarrekening en -verslag

Nr.	Periode	Onderwerp/actie	Opmerkingen
01	Februari	Contact met de toezichthouder over de afstemming tussen de jaarrekening van de toezichthouder en het departementaal jaarverslag (begrotingshoofdstuk IXB).	Moties van de leden De Nerée tot Babberich c.s. (Kamerstuk 30 300, nr. 39) en Bibi de Vries c.s. (Kamerstuk 30 413, nr. 79) waarin de regering ten aanzien van onder meer DNB en de AFM verzocht is in het departementale jaarverslag een overzicht op te nemen van: <ul style="list-style-type: none"> - de toezichtstaak, de beleidsdoelen en de geleverde prestaties door de toezichthouders; - de kosten van de toezichthouders; - het aantal formatieplaatsen, zo mogelijk per beleidsdoel en toezichttaak; - de kosten en bedragen die worden doorberekend aan de onder toezicht gestelden.
02	Februari - maart	De toezichthouder stuurt onderhands een conceptversie van de jaarrekening naar het ministerie waarop ook onderhands wordt gereageerd.	
03	Maart	De toezichthouder stuurt de door de RvT/RvC vastgestelde jaarrekening naar beide ministers.	
04	Maart - april	<ul style="list-style-type: none"> - Beoordeling jaarrekening met bijbehorende controleverklaring door ministerie. - De minister ontvangt een intern 	Bij de beoordeling van de controleverklaring is mede van belang dat de accountant heeft vastgesteld dat de door de toezichthouder

¹⁹ Artikelen 5 en 6 van de Wbft.

²⁰ Zie de toelichting bij de artikelen 5 en 6 van de Wbft.

Nr.	Periode	Onderwerp/actie	Opmerkingen
		uitgebracht advies. - De minister neemt een beslissing en stelt de toezichthouder hiervan schriftelijk op de hoogte.	verantwoorde uitgaven en ontvangsten rechtmatig zijn geweest.
05	Maart - april	De toezichthouder maakt de jaarrekening openbaar door deze op zijn website te plaatsen terwijl er tevens een verkorte versie in de Staatscourant wordt gepubliceerd.	
06	Maart - april	De toezichthouder stuurt het jaarverslag naar beide ministers en naar de beide kamers der Staten-Generaal.	

Beoordeling jaarrekening door ministerie

De beoordeling van de jaarrekening gebeurt, zoals uit onderstaande tabel blijkt, op een enkele uitzondering na aan de hand van de criteria die in de wet zijn opgenomen:

Tabel 4: Criteria beoordeling jaarrekening

Nr.	Criterium	Vindplaats
01	Is de jaarrekening voor 15 maart opgesteld?	Wbft art. 5, lid 1 en art. 6, lid 1
02	Is de jaarrekening vergezeld van een verklaring omtrent de getrouwheid, afgegeven door een door de toezichthouder aangewezen accountant?	Wbft art. 5, lid 3 en art. 6, lid 2
03	Gaat de verklaring van de accountant vergezeld van een verslag van zijn bevindingen omtrent de rechtmatige inning en besteding van de middelen door de toezichthouder?	Wbft art. 5, lid 4 en art. 6, lid 3
04	Gaat de verklaring van de accountant vergezeld van een verslag van zijn bevindingen over de vraag of het beheer en de organisatie van de toezichthouder voldoen aan eisen van doelmatigheid?	Wbft art. 5, lid 5 en art. 6, lid 4
05	Is de jaarrekening van de AFM zoveel mogelijk ingericht met overeenkomstige toepassing van titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek?	Wbft art. 5, lid 2
06	Is de jaarrekening in strijd met het recht of het algemeen belang?	Wbft art. 5, lid 7 en art. 6, lid 6
07	Is in de jaarrekening aangegeven welk deel van het exploitatiesaldo is voortgekomen uit de betrokkenheid van de toezichthouder bij het toezicht ingevolge de Wet financiële markten BES en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES?	Wbft. art. 7, lid 2.
08	Is de overheidsbijdrage correct verwerkt?	Wbft art. 10
09	Zijn de cijfers in lijn met het kostenkader voor dat jaar en is rekening gehouden met - hetgeen eerder met de toezichthouder is besproken/afgesproken? - politiek/publiek gevoelige onderwerpen, waarop de minister kan worden aangesproken?	Kamerstuk 33 057, nr. 3, pag. 12
10	Bevat de jaarrekening de informatie die benodigd is voor de uitvoering van de moties van de leden De Nerée tot Babberich c.s. en Bibi de Vries c.s.?	Kamerstuk 30 300, nr. 39 Kamerstuk 30 413, nr. 79
11	Is de jaarrekening opgesteld conform de VBTB-systematiek?	

5.3 Financiering (tarieven)

Op grond van de artikelen 11 t/m 13 worden de kosten van de toezichthouders merendeels doorberekend aan de onder toezicht staande ondernemingen. Doorberekening komt tot stand via:

1. de heffingen die de toezichthouder oplegt voor de eenmalige toezichthandelingen;
2. jaarlijks op te leggen heffingen.

De tarieven voor de eenmalige toezichthandelingen liggen in principe voor de duur van 5 jaar vast en zijn opgenomen in bijlage I van de Wbft.

De hoogte van de jaarlijks op te leggen heffingen wordt bepaald op een wijze zoals vastgelegd in artikel 13 van de Wbft. Allereerst wordt het totaalbedrag van de kosten bepaald dat voor doorberekening aan onder toezicht staande personen in aanmerking komt. Dat totaalbedrag is in enig jaar gelijk aan de som van:

- a. het totaal van de 'overige kosten'²¹ zoals opgenomen in de door de toezichthouder voor het desbetreffende jaar opgestelde begroting en
- b. het exploitatiesaldo waarmee de toezichthouder het laatst verstreken jaar heeft afgesloten, met daarbij de kanttekening dat de minister bevoegd is dit saldo (deels) niet bij deze berekening te betrekken,²²

verminderd met:

- c. het deel van het exploitatiesaldo dat voortkomt uit de betrokkenheid van de toezichthouder bij de *Wet financiële markten BES* en de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES* en
- d. de voor het desbetreffende jaar te verstrekken overheidsbijdrage.

Het aldus berekende totaalbedrag wordt aan de hand van in bijlage II van de wet vastgelegde procentuele aandelen toegerekend aan de eveneens in die bijlage opgenomen toezichtcategorieën. Uiteindelijk worden op voorstel van de toezichthouder de tarieven, met de bijbehorende bandbreedtes, voor de jaarlijks op te leggen heffingen, met inachtneming van hetgeen hieromtrent is opgenomen in het *Besluit bekostiging financieel toezicht 2013*, uiterlijk per 1 juni van ieder jaar bij ministeriële regeling vastgesteld (bijlage 5). Daaraan voorafgaand wordt rekening gehouden met de toezegging aan de Tweede Kamer om met de toezichthouders te bezien of het draagkrachtbeginsel afdoende is betrokken bij de vaststelling van de minimumbedragen van de te onderscheiden toezichtcategorieën.²³

²¹ Onder 'overige kosten' wordt verstaan alle (begrote) kosten van de toezichthouder, uitgezonderd:

1. de (begrote) kosten van eenmalige toezichthandelingen;
2. de (begrote) kosten verband houdend met de betrokkenheid van de toezichthouder bij de *Wet financiële markten BES* en de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES*.

²² De hier bedoelde bevoegdheid blijft beperkt tot het deel van het exploitatiesaldo dat de € 5,0 mln. niet te boven gaat terwijl het niet bij de berekening betrokken deel van het saldo bij de vaststelling van het exploitatiesaldo over het eerstvolgende boekjaar wordt betrokken.

²³ Kamerstuk 33 057, nr. 6.

Tabel 5: Tijdschema vaststelling tarieven voor de jaarlijks op te leggen heffingen

Nr.	Periode	Onderwerp/actie
01	Maart-april	Overleg met de toezichthouder over de tarieven voor de jaarlijks op te leggen heffingen. Besproken wordt tevens de mogelijkheid voor de minister om (deels) af te zien van de verrekening van het exploitatiesaldo. Leidraad daarbij is de wens om fluctuaties in de jaarlijks op te leggen heffingen waar mogelijk te beperken. Tijdens het overleg wordt ook aandacht besteed aan het draagkrachtbeginsel.
02	April	Toezichthouder stuurt een voorstel voor de te hanteren tarieven naar het ministerie, welk voorstel waar nodig is voorzien van een toelichting.
03	April-mei	Beoordeling advies binnen ministerie met eventueel aanvullend overleg met de toezichthouder.
04	April-mei	De minister krijgt de ministeriële vaststellingsregeling, en in een voorkomend geval ook de tekst van de in de Staatscourant op te nemen mededeling over het (deels) niet verrekenen van het exploitatiesaldo, ter tekening voorgelegd.

Beoordeling voorgestelde tarieven door ministerie

De beoordeling van de tarieven komt tot stand aan de hand van onderstaande criteria:

Tabel 6: Criteria beoordeling van de door de toezichthouder voorgestelde tarieven²⁴

Nr.	Criterium
01	Komt de aan het voorstel ten grondslag liggende berekeningswijze overeen met hetgeen hierover is opgenomen in artikel 13 van de Wbft?
02	Voorziet het voorstel in de mogelijkheid om het exploitatiesaldo over het laatst verstreken jaar niet te betrekken bij de nog vast te stellen bandbreedtes en tarieven?
03	Hoe verhouden de voorgestelde tarieven zich tot de tarieven van het jaar daarvoor en zijn de verschillen te verklaren aan de hand van de verschillen tussen: <ul style="list-style-type: none"> - de laatste toezichtbegroting en die van het afgelopen jaar; - het exploitatieresultaat over het afgelopen jaar en het, al dan niet reeds verrekende, exploitatieresultaat over het daaraan voorafgaande jaar.
04	Bij de beoordeling van de tariefverschillen (zie onder 03) is tevens rekening te houden met de mogelijkheid dat: <ul style="list-style-type: none"> - de samenstelling van een toezichtcategorie kan wijzigen; - er redenen kunnen zijn om de tot dan toe gehanteerde heffingsmaatstaven te wijzigen (welke redenen dan ook beoordeeld dienen te worden)
05	Bestaat er consistentie tussen de tarieven voor met elkaar vergelijkbare toezichthandelingen van DNB en de AFM?
06	Is bij de voorgestelde tarieven rekening gehouden met de eventueel van branche-organisaties verkregen reacties? Zo nee, waarom niet?

5.4 Beoordeling van wet- en regelgeving

Tijdens de voorbereiding van wet- en regelgeving dient het ministerie vast te stellen of de daarin op te nemen bepalingen ook daadwerkelijk uitvoerbaar zijn. Voor zover het bepalingen betreft die de (uitvoering van de) toezichttaak direct of indirect kunnen beïnvloeden, wordt de toezichthouder op grond van artikel 1:41 van de Wft bij de dan nog uit te voeren toets betrokken. Met inachtneming van de geldende wettelijke bepalingen zal laatstgenoemde vanuit zijn praktijkervaring de hier

²⁴ Deze tarieven dienen op grond van artikel 13, lid 6, van de Wbft uiterlijk per 1 juni van ieder te zijn vastgesteld.

bedoelde bepalingen beoordelen. Zo nodig zullen de toezichthouder en het ministerie in onderling overleg vaststellen op welke wijze de intentie van de wetgever het beste ten uitvoer kan worden gebracht.

De Wft voorziet tevens in de mogelijkheid de toezichthouder te betrekken bij een onderzoek naar de toereikendheid van de wet.²⁵ Een dergelijk onderzoek kan bijvoorbeeld worden ingesteld wanneer signalen zijn opgevangen over mogelijke tekortkomingen in dan wel onduidelijkheden over een toezichtwet. Een aspect dat in paragraaf 5.5 aan bod komt. Zo nodig kan de minister een derde opdragen de gegevens of de informatie die hem door een toezichthouder is verstrekt, te onderzoeken en hem daaromtrent verslag uit te brengen. De minister zowel als degene die in een voorkomend geval het onderzoek heeft uitgevoerd, is onderworpen aan de vigerende geheimhoudingsbepalingen. Wel mag de minister zijn bevindingen en de daaruit getrokken conclusies aan het parlement mededelen terwijl de conclusies in algemene zin openbaar mogen worden gemaakt.

5.5 Beoordeling van de uitvoering van het toezicht

Het ministerie volgt op afstand de wijze waarop de toezichthouders invulling geven aan de wettelijk opgedragen taak. Vanzelfsprekend wordt gebruik gemaakt van de informatie die toezichthouders periodiek dienen te verstrekken (zie hiervoor). Tevens wordt in de dagelijkse contacten op “werkvloerniveau” regelmatig geïnformeerd naar de gang van zaken. Binnen dat proces vindt ook een uitwisseling van zienswijze plaats over zaken waarmee de toezichthouder en/of het ministerie is geconfronteerd. Daarbij is niet alleen te denken aan op handen zijnde regelgeving vanuit Brussel maar ook aan verkregen signalen van derden over bijvoorbeeld mogelijke tekortkomingen in dan wel onduidelijkheden over een toezichtwet. Dit alles kan aanleiding geven voor het opstarten van een interactief proces tussen de toezichthouder en het ministerie waarbij de medewerkers er voor zorgen dat ook het management op de hoogte is en blijft.

Afhankelijk van het karakter van het onderwerp kan worden besloten het overleg naar een hoger niveau te tillen. In dat geval kan men terugvallen op een van de volgende mogelijkheden:

- o het toezichtoverleg van de minister met de voorzitter van het bestuur van de AFM en de voorzitter toezicht van DNB;
- o de begrotingsoverleggen van de secretaris-generaal met het bestuur en de RvT van de AFM alsmede met de directie en de RvC van DNB;
- o het overleg tussen het ministerie van Financiën en DNB binnen de *Gemengde werkgroep toezicht*²⁶;
- o het beleids- en wetgevingsoverleg met de AFM;
- o het wetgevingsoverleg met DNB.

²⁵ Artikel 1:42 van de Wft.

²⁶ Een enkele keer worden toezichtonderwerpen ook besproken in de *Gemengde werkgroep Financiële Stabiliteit*.

Op ad hoc basis kan, zoals tijdens en in de nasleep van de kredietcrisis is gebeurd, besloten worden tot aanvullend overleg over specifieke onderwerpen.

Interventiemogelijkheden minister

Met het oog op zijn verantwoordelijkheid heeft de wetgever de minister een beperkt aantal bevoegdheden gegeven die hem onder bijzondere omstandigheden in staat stellen interveniërend op te treden. Deze bevoegdheden hebben betrekking op de situatie waarin naar het oordeel van de minister:

- a. algemene overkoepelende toezichtaspecten waar de hoofdstukken 1.2 en 1.3 van de Wft op zien, zoals de samenwerking tussen de toezichthouders, of generieke onderwerpen betreffende de financiële sector die in het toezicht aandacht behoeven;
- b. de door de toezichthouder vastgestelde algemeen verbindende voorschriften in strijd zijn met de wet, een verdrag of een bindend besluit van een volkenrechtelijke organisatie;
- c. de toezichthouder zijn taak ernstig verwaarloost.

Ad a. Overkoepelende toezichtaspecten

Zoals uiteen is gezet in de nota *Toezicht op afstand*²⁷ wordt de minister van Financiën geacht op verschillende niveaus over instrumenten te beschikken die hem ondersteunen bij zijn toezicht op de toezichthouders. Een uitbreiding van het instrumentarium in het zogenoemde middenkader werd wenselijk geacht. Daarop is in artikel 1:25b van de Wft een bepaling opgenomen op grond waarvan de minister beleidsregels kan vaststellen ten aanzien van de toepassing door de toezichthouders van de hoofdstukken 1.2 en 1.3 van die wet. Een dergelijke beleidsregel kan enkel een algemene strekking hebben. Dit past binnen de systematiek van 'toezicht op afstand', waarbinnen de minister een algemene systeemverantwoordelijkheid heeft. Zo kan hij nadere, algemene regels stellen omtrent algemene overkoepelende toezichtaspecten waar de hoofdstukken 1.2 en 1.3 van de Wft op zien, zoals de samenwerking tussen de toezichthouders of generieke onderwerpen betreffende de financiële sector die zijns inziens in het toezicht aandacht behoeven. De minister kan zich dus niet door middel van een beleidsregel met individuele gevallen bezig houden.

Ad b. Algemeen verbindende voorschriften

Op grond van artikel 1:28 van de Wft is de toezichthouder bevoegd algemeen verbindende voorschriften vast te stellen. Alvorens daartoe over te gaan dient een representatieve vertegenwoordiging van onder toezicht staande ondernemingen geraadpleegd te worden. Een dergelijke raadpleging kan achterwege blijven in geval er sprake is van een in voornoemd artikel aangeduide bijzondere omstandigheid. In een voorkomend geval is de

²⁷ Toezicht op afstand, de relatie tussen de minister van Financiën en de financiële toezichthouders De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) 2010–2015 (Kamerstukken II 2010/11, nr. 32 648, nr. 1).

toezichthouder verplicht de minister onverwijld in kennis te stellen van de door hem vastgestelde algemeen verbindende voorschriften.²⁸ Daarop dient een beoordeling plaats te vinden aan de hand van de criteria die zijn vastgelegd in artikel 1:29 van de Wft.

Tabel 7: Criteria beoordeling algemeen verbindende voorschriften

Nr.	Criterium
01	Zijn de vastgestelde algemeen verbindende voorschriften niet in strijd met: <ul style="list-style-type: none">o de wet;o een verdrag of een bindend besluit van een volkenrechtelijke organisatie?
02	Leiden de vastgestelde algemeen verbindende voorschriften niet tot een onredelijke belasting voor de financiële markten?

Bij geconstateerde strijdigheid met de wet of met een verdrag of bindend besluit van een volkenrechtelijke organisatie dient het ministerie in overleg te treden met de toezichthouder. Tijdens dat overleg wordt uiteengezet welke onvolkomenheid is geconstateerd. Mocht na het oordeel van de minister de onvolkomenheid ook na dat overleg blijven bestaan, dan zal hij onder gelijktijdige intrekking van de algemeen verbindende voorschriften bij ministeriële regeling nieuwe regels voor het betreffende onderwerp vaststellen. Een daarmee vergelijkbare procedure wordt ook toegepast voor de algemeen verbindende voorschriften waarvan de minister heeft geoordeeld dat deze leiden tot een onredelijke belasting voor de financiële markten. Bij zijn eindoordeel zal de minister de visie van zowel de toezichthouder als van relevante marktpartijen betrekken.

Ad c. Ernstige verwaarlozing toezichttaak

Artikel 1:43 van de Wft geeft de minister de bevoegdheid in te grijpen indien er naar zijn mening sprake is van een ernstige taakverwaarlozing door de toezichthouder. Zoals in de toelichting bij dit artikel is aangegeven, wordt de toezichthouder voor zover mogelijk eerst nog een termijn gegeven waarbinnen hij de gelegenheid krijgt om zijn taak alsnog naar behoren uit te voeren. Indien vervolgens blijkt dat de toezichthouder zijn taak alsnog niet naar behoren uitoefent, kan de minister de noodzakelijke voorzieningen treffen. Daarbij is te denken aan het (tijdelijk) doen uitvoeren van een of meer taken of onderdelen van de taken van die toezichthouder door de minister zelf of door de andere toezichthouder. De Tweede Kamer wordt onverwijld geïnformeerd.

Evaluatie toezichtwetgeving

Artikel 1:44 van de Wft bevat de bepaling dat de minister periodiek verslag doet over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van de toezichthouders alsmede over de samenwerking van de toezichthouders. Voor het eerst dient dit te gebeuren drie jaar na inwerkingtreding van de wet en vervolgens elke vijf jaar.

²⁸ Artikel 1:28, lid 4, van de Wft.

De aspecten die tijdens het eerste in 2010 uitgevoerde onderzoek zijn geanalyseerd, zijn:

- a. de vormgeving van de organisatie;
- b. de vormgeving van het toezicht;
- c. de beschikbare bevoegdheden en instrumenten;
- d. de belangrijkste resultaten van het toezichtbeleid;
- e. een samenvattend oordeel dat mede gebaseerd is op de zes principes van goed toezicht uit de *Kaderstellende Visie op Toezicht 2005*.²⁹

De Tweede Kamer is op 24 augustus 2010 geïnformeerd.³⁰

5.6 Governance

De voordelen van onafhankelijk toezicht komen tot wasdom als de financiële toezichthouders op een adequate wijze verantwoording afleggen over hun taakuitoefening. De samenleving moet er kennis van kunnen nemen en kunnen controleren dat het financieel toezicht objectief en deskundig geschiedt. Een goede governancestructuur bij de toezichthouders is dan ook van wezenlijke betekenis.

Meer in algemene zin kan worden gesteld dat governance zich richt op de belanghebbenden bij een organisatie, de daarmee samenhangende doelstellingen van deze organisatie en de verantwoording van de leiding van deze organisatie om de doelen te verwezenlijken. De essentie van governance is het scheppen van waarborgen voor de realisatie van die doelstellingen. De organisatie dient daartoe gestuurd en beheerst te worden en over de activiteiten dient verantwoording aan belanghebbenden te worden afgelegd.

Corporate Governance Code

De beginselen voor een goed bestuur zijn terug te vinden in de Nederlandse *Corporate Governance Code*. Alhoewel het alleen beursgenoteerde ondernemingen zijn die formeel aangesproken kunnen worden op deze code, hebben de toezichthouders op de financiële markten verklaard zich, voor zover van toepassing, hieraan gehouden te voelen. Dit met het oog op het belang dat is toe te kennen aan het financieel toezicht en de logischerwijs daaruit voortkomende verwachting dat de governancestructuur van beide toezichthouders minimaal van hetzelfde niveau is als dat van beursgenoteerde ondernemingen.

De twee belangrijkste onderdelen van de *Corporate Governance Code* hebben betrekking op:

- goed ondernemerschap, waaronder integer en transparant handelen door het bestuur;
- goed toezicht hierop, waaronder het afleggen van verantwoording over het uitgeoefende toezicht.

Hieruit is op te maken dat er niet alleen een belangrijke rol is weggelegd voor het bestuur (bij DNB de directie) maar ook voor het intern toezichthoudend orgaan, te weten de RvT/RvC. Voor een

²⁹ Tweede Kamer 2005–2006, 27 831, nr. 15.

³⁰ Kamerstuk 32 466, nr. 1.

goede vervulling van die rol dienen de leden van de RvT/RvC niet alleen deskundig maar ook onafhankelijk te zijn. Dit is nader vastgelegd in de statuten dan wel, bij DNB, in het bij de statuten behorende *Reglement van orde* dat op onderdelen weer is uitgewerkt in twee regelingen.³¹ Een wijziging van de statuten behoeft de voorafgaande instemming van de minister van Financiën³² dan wel van de aandeelhouders.³³ Zo zal erop gelet worden dat de statuten voldoende waarborgen blijven bieden voor een onafhankelijke taakvervulling.

Interne governance bij de toezichthouders

Mede naar aanleiding van het rapport van de *Commissie DSB Bank (commissie Scheltema)*³⁴ is de interne governance bij beide toezichthouders herzien. Daartoe is op 24 mei 2011 een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend³⁵ welk voorstel op 16 februari 2012 in werking is getreden.³⁶ Overeenkomstig het voorstel zijn per laatstgenoemde datum zowel de *Bankwet 1998* als de *Wet op het financieel toezicht* aangepast. Het in bijlage 2 opgenomen overzicht is hierop aangepast.

De voorzitter en de leden van het bestuur van de AFM worden voor de duur van ten hoogste vier jaar bij koninklijk besluit benoemd.³⁷ De RvT kan voor iedere benoeming een niet-bindende voordracht bij de minister indienen. Daaraan voorafgaand stelt de RvT een functieprofiel op. Het aantal herbenoemingen in dezelfde functie is beperkt tot twee. De te onderscheiden functies zijn de voorzitter en de overige bestuursleden. Bij herbenoeming vindt een betekenisvolle herbeoordeling plaats. De benoemingscommissie van de RvT vervult hierbij een belangrijke rol. Schorsing of ontslag is mogelijk wanneer men niet meer voldoet aan de eisen voor de uitoefening van de functie of wanneer daarin op ernstige wijze tekort is geschoten.³⁸ Ontslag op eigen verzoek is eveneens mogelijk. Tegen besluiten aangaande benoeming, ontslag en schorsing kan een belanghebbende beroep instellen bij het *College van Beroep voor het Bedrijfsleven* (CBb). De afspraken aangaande de bezoldiging van het bestuur worden vastgesteld door de RvT maar behoeven wel de instemming van de minister.

³¹ Deze twee regelingen zijn:
1. *Regeling inzake tegenstrijdige belangen*
2. *Regeling inzake onverenigbare functies*

³² Artikel 1:37 van de Wft

³³ a. Artikel 29 van de statuten van DNB.

b. De Staat, daarbij vertegenwoordigd door de minister van Financiën, is enig aandeelhouder van DNB.

³⁴ Kamerstukken II 2009/10, 32 432, nr. 1.

³⁵ Kamerstuk 32 782, nr. 1 (Wet versterking governance van de Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten).

³⁶ Staatsblad 2012, 48.

³⁷ Artikel 1:26 van de Wft.

³⁸ Schorsing of ontslag van de voorzitter en de andere leden van het bestuur van de AFM geschiedt door de minister van Financiën respectievelijk bij koninklijk besluit (art. 1:26, lid 2, van de Wft) terwijl dit voor de president en de directeuren van DNB enkel bij koninklijk besluit kan gebeuren (art. 12, lid 4, van de Bankwet 1998). Overigens legt artikel 14, lid 2, van het *Protocol betreffende de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank* beperkingen op aan het ontslaan van een president van een nationale centrale bank.

De RvT van de AFM ziet toe op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken en staat het bestuur met raad ter zijde.³⁹ De bepalingen aangaande (her)benoeming, ontslag en schorsing komen merendeels overeen met hetgeen hieromtrent in artikel 1:26 van de Wft voor het bestuur van de AFM is vastgelegd, zij het dat het hierbij de minister van Financiën is die de feitelijke handeling verricht (en de beroepsmogelijkheid bij het CBb bijgevolg ontbreekt). De Wft bepaalt tevens dat:

- a. het bestuur en de RvT van de AFM uit personen bestaan wier betrouwbaarheid buiten twijfel staat en die geschikt zijn voor de uitoefening van hun functies;
- b. de RvT een met redenen omklede beoordeling maakt van de betrouwbaarheid en geschiktheid van een onder a. bedoelde persoon;
- c. er een door de RvT van de AFM opgestelde profielschets is voor het bestuur en de RvT en dat deze schets de instemming behoeft van de minister.

De benoeming van de president en de leden van de directie van DNB is geregeld in de *Bankwet 1998*.⁴⁰ Benoeming geschiedt voor een periode van zeven jaar bij koninklijk besluit terwijl herbenoeming in dezelfde functie eenmaal kan plaatsvinden. Voor elke benoeming wordt door de RvC, de directie gehoord, een aanbevelingslijst van drie personen opgemaakt. De overige in de Bankwet opgenomen bepalingen over ontslag, schorsing en bezoldiging komen op hoofdlijnen overeen met die voor het bestuur van de AFM (zie hiervoor). Nieuw is de bepaling dat bij of krachtens de statuten kan worden bepaald dat de taken van de directie op het terrein van het toezicht op financiële instellingen kunnen worden toebedeeld aan één of meer directeuren en dat zij hieromtrent rechtsgeldige besluiten kunnen nemen. Aldus wordt meer herkenbaarheid gegeven aan de verschillende verantwoordelijkheden binnen de directie van DNB. Tevens wordt hiermee het risico op reputatieschade voor de president van DNB als onafhankelijke monetaire autoriteit voor operationele risico's die liggen in de toezichtsfeer zoveel mogelijk beperkt.⁴¹ DNB heeft haar statuten hierop op 22 mei 2012 aangepast.⁴²

De RvC van DNB houdt toezicht op de algemene gang van zaken binnen de Bank en het beleid van de directie ter uitvoering van de taken op het terrein van het toezicht op financiële instellingen. Zij houdt daarbij rekening met het bepaalde in het *Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie* en de statuten van het *Europees Stelsel van Centrale Banken*.⁴³

De voorzitter alsmede de andere leden van de RvC worden voor een periode van vier jaar benoemd door de aandeelhouders (de minister als vertegenwoordiger van de Staat). Voor elke te vervullen plaats maakt de RvC een voordracht van drie personen op. Daaraan voorafgaand maakt de RvC tevens een functieprofiel op. Eén lid van de RvC wordt van overheidswege benoemd. Dit

³⁹ Artikel 1:27 van de Wft.

⁴⁰ Artikel 12 van de Bankwet 1998.

⁴¹ Kamerstuk 32 782, nr. 3, pagina 2.

⁴² Artikel 6a van de statuten van DNB gaan nader in op de taken en verantwoordelijkheden van de directeuren.

⁴³ Artikel 13, lid 6, van de Bankwet 1998.

lid kan op verzoek van de minister of uit eigen beweging, en met inachtneming voornoemd Verdrag, inlichtingen inwinnen over de wijze waarop de Bank haar taken uitvoert .

De leden van de RvC kunnen door de aandeelhouders worden geschorst of uit hun functie worden ontheven indien zij niet meer voldoen aan de eisen voor de uitoefening van hun functie of op ernstige wijze zijn tekortgeschoten. Ontheffing uit de functie vindt voorts plaats op eigen verzoek.

Adviserende panels

Zoals eerder is aangegeven, richt de governance zich onder meer op de belanghebbenden bij een organisatie, Tot deze belanghebbenden worden de onder het financieel toezicht staande ondernemingen gerekend. De toezichthouders organiseren tweemaal per jaar overleg met vertegenwoordigers van deze ondernemingen.⁴⁴ Het overleg heeft een tweeledig doel. In de eerste plaats wordt voor de onder toezicht staande ondernemingen de mogelijkheid gecreëerd om invloed uit te oefenen op de financiële huishouding en, daarmee samenhangend, het beleid van de toezichthouder. In de tweede plaats kan het overleg de toezichthouder nuttige inzichten verschaffen inzake de financiële gevolgen, waaronder administratieve lasten en overige nalevingskosten, die het toezicht voor ondernemingen met zich brengt. Meer in het algemeen is een dergelijk contact met de externe omgeving ook een belangrijke bron van 'feedback' op het eigen functioneren.⁴⁵ De resultaten van het overleg worden in de vorm van een verslag openbaar gemaakt.

Tijdens een in 2007 uitgevoerde evaluatie van de bekostiging van het financieel toezicht heeft een werkgroep de aanbeveling gedaan om de reacties van marktpartijen met de bijbehorende zienswijze van zowel de toezichthouder als van het ministerie, in een tabel op te nemen en deze tabel op de agenda te plaatsen van de eerstvolgende bijeenkomst van het adviserend panel.⁴⁶ In de praktijk wordt hieraan gehoor gegeven.

Toezicht op toezicht

Alhoewel de AFM en DNB in de uitvoering van hun toezichttaak onafhankelijk zijn, dient de minister zich daaromtrent op hoofdlijnen wel een oordeel te vormen. Van hem wordt ook geacht op verschillende niveaus over instrumenten te beschikken die hem ondersteunen bij zijn toezicht op de toezichthouders. Dit is nader toegelicht in de nota *Toezicht op afstand*.⁴⁷ In deze nota is beschreven hoe de minister invulling geeft aan het toezicht op de AFM en DNB. Als leidraad fungeert de in de Kaderstellende Visie Op Toezicht (KVOT) opgenomen zes principes van goed uitvoeringstoezicht, te weten: selectief, slagvaardig, samenwerkend, onafhankelijk, transparant en professioneel.⁴⁸ Daarbij is rekening gehouden met het feit dat de AFM en DNB als zelfstandige bestuursorganen onafhankelijk opereren in de uitvoering van hun toezicht. De minister zelf is verantwoordelijk voor het stelsel, wat betekent dat zijn aandacht primair uitgaat naar het

⁴⁴ Artikel 9 van de Wbft.

⁴⁵ Zie de toelichting bij artikel 9 van de Wbft.

⁴⁶ Zie het rapport *Evaluatie van de bekostiging van het financieel toezicht, deel 2* d.d. 29 juni 2007.

⁴⁷ Bijlage bij Kamerstuk 32 648, nr. 1.

⁴⁸ Kamerstuk 27 831, nr. 15.

functioneren van het toezichtstelsysteem als geheel (zie ook hoofdstuk 3.0). Daartoe is ook dit arrangement opgesteld.

6.0 De externe accountant

Beide toezichthouders dienen jaarlijks financiële rekening en verantwoording af te leggen. Zij doen dat in de vorm van een door hen op te stellen jaarrekening (zie paragraaf 5.2). Bij het doornemen van deze jaarstukken zal de aandacht van het ministerie onder meer uitgaan naar de juiste (= rechtmatige) inning en besteding van de middelen die de toezichthouder via de wet heeft verkregen. Daarbij gaat het ministerie in belangrijke mate af op de bevindingen van de (externe) accountant van de toezichthouder. Om die reden bevat de Wbft⁴⁹ de bepaling dat de verantwoording/jaarrekening moet zijn vergezeld van de volgende door de accountant opgestelde documenten:

- een verklaring omtrent de getrouwheid van de verantwoording/jaarrekening;
- een verslag van zijn bevindingen omtrent de rechtmatige inning en besteding van de middelen;
- een verslag van zijn bevindingen over de vraag of het beheer en de organisatie van de toezichthouder voldoen aan eisen van doelmatigheid.

Aangezien de Wbft het door de accountant in te stellen onderzoek slechts op hoofdlijnen beschrijft, verdient het aanbeveling nadere duidelijkheid te creëren. Daartoe is het in bijlage 6 opgenomen Controleprotocol opgesteld. Dit is gebeurd in lijn met hetgeen hierover is opgenomen in de van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) afkomstige brochure *Handreiking Controleprotocollen*.

Op grond van artikel 43a van de Comptabiliteitswet 2001 is de minister bevoegd inzage te vorderen in de controledossiers van de accountant. Aldus is vast te stellen of de accountant de jaarrekening inderdaad ook toetst aan de relevante wet- en regelgeving. De mate waarin en de wijze waarop van deze bevoegdheid gebruik wordt gemaakt, het zogenaamde reviewbeleid, is in het Controleprotocol beschreven. Zie hiervoor het onderdeel *Auditdienst Rijk (ADR)*.

⁴⁹ Artikelen 5 en 6 van de Wbft.

Bijlage 1

Betreft: Aanwijzing van DNB en de AFM als toezichthouder op de financiële markten

Opm.: In onderstaand overzicht is nog geen rekening gehouden met de aanwijzing van de bevoegde toezichthouder voor het toezicht op de naleving van EU-verordeningen op het terrein van de financiële markten. Het betreffende ontwerpbesluit was ten tijde van het opstellen van het overzicht bij de Afdeling advisering van de Raad van State aanhangig gemaakt.

Wet	Aanwijzing toezichthouder	
	DNB	AFM
Sanctiewet 1977	- Regeling Aanwijzing rechtspersonen Sanctiewet 1977, art. 1 - Overdrachtsbesluit Sanctiewet 1977, art. 2	- Regeling Aanwijzing rechtspersonen Sanctiewet 1977, art. 1 - Overdrachtsbesluit Sanctiewet 1977, art. 2
Wet giraal effectenverkeer	n.v.t.	- Regels inzake het toezicht op het centraal instituut als bedoeld in de Wet giraal effectenverkeer, art. 2
Wet handhaving consumentenbescherming		- Wet handhaving consumentenbescherming, art. 3
Wet op het financieel toezicht ⁵⁰	- Wft art. 1:24, lid 2	- Wft art. 1:25, lid 2
Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme ⁵¹	- Besluit aanwijzing toezichthouders Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, art. 1, lid 1, sub a.	- Besluit aanwijzing toezichthouders Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, art. 1, lid 1, sub b.
Wet toezicht accountantsorganisaties	n.v.t.	- Art. 1, onderdeel d, van de wet.
Wet toezicht effectenverkeer 1995, art. 40, lid 1 ⁵²	- Overdrachtsbesluit Wet toezicht effectenverkeer 1995, art. 2, lid 1	- Overdrachtsbesluit Wet toezicht effectenverkeer 1995, art. 2, lid 2
Wet toezicht effectenverkeer 1995, art. 40, lid 4 ⁵³	n.v.t.	- Regeling aanwijzing bevoegde autoriteiten toezicht effectenverkeer, art. 7 ⁵⁴
Wet toezicht financiële verslaggeving	n.v.t.	- Art. 1, onderdeel a, van de wet.
Wet toezicht trustkantoren	- Art. 1, onderdeel j, van de wet.	n.v.t.

⁵⁰ In de Wft zijn meerdere voormalige toezichtwetten opgegaan. Het betreft de *Wet toezicht kredietwezen 1992*, *Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993*, *Wet toezicht beleggingsinstellingen*, *Wet toezicht effectenverkeer 1995*, *Wet toezicht natura-uitvaartverzekeringsbedrijf*, *Wet melding zeggenschap en kapitaalbelang in effectenuitgevende instellingen*, *Wet op het consumentenkrediet*, *Wet assurantiebemiddelingsbedrijf* en de *Wet financiële dienstverlening*. De *Wet toezicht effectenverkeer 1995* is deels nog van kracht.

⁵¹ In de op 1 augustus 2008 in werking getreden *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* zijn de *Wet identificatie bij dienstverlening* en de *Wet melding ongebruikelijke transacties* opgegaan.

⁵² Het betreft de volgende bepaling: *Taken en bevoegdheden die Onze Minister op grond van deze wet heeft, kunnen ... bij algemene maatregel van bestuur worden overgedragen aan een of meer rechtspersonen.*

⁵³ Het betreft de volgende bepaling: *Onze Minister kan aan een rechtspersoon als bedoeld in het eerste lid voorschriften geven ter uitvoering van richtlijnen inzake het effectenverkeer van de Raad van de Europese Unie dan wel van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie gezamenlijk.*

⁵⁴ Aanwijzing van de AFM als de bevoegde autoriteit, bedoeld in artikel 22, eerste lid, van de verordening ratingbureaus.

Bijlage 2

Betreft: Overzicht van het wettelijk kader⁵⁵

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
Taak (DNB)		<u>art. 1:24 (DNB)</u> <ol style="list-style-type: none">1. Prudentieel toezicht is gericht op de soliditeit van financiële ondernemingen en het bijdragen aan de stabiliteit van de financiële sector.2. De Nederlandsche Bank heeft, op de grondslag van deze wet, tot taak het prudentieel toezicht op financiële ondernemingen uit te oefenen en te beslissen omtrent de toelating van financiële ondernemingen tot de financiële markten.3. De Nederlandsche Bank kan, indien een verordening als bedoeld in artikel 288 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie betrekking heeft op de soliditeit van financiële ondernemingen, de stabiliteit van de financiële sector of financiële ondernemingen als bedoeld in het tweede lid, bij algemene maatregel van bestuur worden belast met de uitvoering en handhaving van de bij of krachtens die verordening gestelde regels.	
Taak (AFM)		<u>art. 1:25 (AFM)</u> <ol style="list-style-type: none">1. Gedragstoezicht is gericht op ordelijke en transparante financiëlemarktprocessen, zuivere verhoudingen tussen marktpartijen en zorgvuldige behandeling van cliënten.2. De Autoriteit Financiële Markten heeft, op de grondslag van deze wet, tot taak het gedragstoezicht op financiële markten uit te oefenen en te beslissen omtrent de toelating van financiële ondernemingen tot die markten.3. De Autoriteit Financiële Markten kan, indien een verordening als bedoeld in artikel 288 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie betrekking heeft op ordelijke en transparante	

⁵⁵ De indeling naar cluster is overeenkomstig de in hoofdstuk 5.0 beschreven indeling.

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
		financiëlemarktprocessen, zuivere verhoudingen tussen marktpartijen, zorgvuldige behandeling van cliënten of financiële ondernemingen als bedoeld in het tweede lid, bij algemene maatregel van bestuur tevens worden belast met de uitvoering en handhaving van de bij of krachtens die verordening gestelde regels.	
Taak		<u>art. 1:25b</u> 1. Onze Minister kan beleidsregels vaststellen ten aanzien van de toepassing door de toezichthouders van het bepaalde in de hoofdstukken 1.2 en 1.3. 2. De beleidsregels worden in de Staatscourant bekendgemaakt.	
Begroting	<u>art. 2</u> 1. Aangaande het toezicht stelt de toezichthouder jaarlijks een begroting op voor het daaropvolgende jaar. De begroting behelst een raming van de baten en lasten, een raming van de voorgenomen investeringsuitgaven en een raming van de inkomsten en uitgaven. 2. In de begroting brengt de toezichthouder een onderscheid aan naar: a. de kosten van eenmalige toezichthandelingen; b. de kosten verband houdend met zijn betrokkenheid bij het toezicht ingevolge de wetten, bedoeld in artikel 1, onderdeel c, onder 6° en 15°; c. de overige kosten. 3. De begrotingsposten worden ieder afzonderlijk van een toelichting voorzien. 4. Tenzij de werkzaamheden waarop de begroting betrekking heeft nog niet eerder werden verricht, bevat de begroting een vergelijking met de begroting van het lopende jaar en de laatst		<u>CW 2001: art. 18, vierde lid</u> Onze Minister van Financiën kan regels stellen met betrekking tot de informatie die in de begroting wordt opgenomen over de zelfstandige bestuursorganen als bedoeld in het vijfde lid ⁵⁶ , en over de rechtspersonen als bedoeld in artikel 91, eerste lid ⁵⁷ , onder d, van deze wet. <u>CW 2001: art. 44a</u> Zelfstandige bestuursorganen als bedoeld in artikel 18, vijfde lid, en rechtspersonen als bedoeld in artikel 91, eerste lid, onder d, van deze wet verschaffen aan Onze Minister periodiek informatie over de door hen te leveren en geleverde prestaties.

⁵⁶ Bedoeld zijn bestuursorganen van de centrale overheid die bij de wet, krachtens de wet bij algemene maatregel van bestuur of krachtens de wet bij ministeriële regeling met openbaar gezag zijn bekleed, en die niet hiërarchisch ondergeschikt zijn aan een minister.

⁵⁷ Rechtspersonen voor zover die een bij of krachtens de wet geregelde taak uitoefenen en daartoe geheel of gedeeltelijk worden bekostigd uit de opbrengst van bij of krachtens de wet ingestelde heffingen.

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
	<p>goedgekeurde jaarrekening of verantwoording van de toezichthouder waarmee Onze Ministers gezamenlijk hebben ingestemd.</p> <p>5. De toezichthouder zendt de begroting voor 1 december van het aan het begrotingsjaar voorafgaande jaar ter instemming aan Onze Ministers.</p> <p>6. De instemming kan worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Instemming wordt niet onthouden dan nadat de toezichthouder in de gelegenheid is gesteld de begroting aan te passen, binnen een door Onze Ministers gezamenlijk te stellen redelijke termijn.</p> <p>7. De toezichthouder doet onverwijld na instemming mededeling van de begroting in de Staatscourant en houdt deze gedurende ten minste twee jaar na instemming op elektronische wijze ter inzage.</p> <p>8. Wanneer Onze Ministers niet gezamenlijk voor 1 januari van het jaar waarop deze betrekking heeft met de begroting hebben ingestemd, kan de toezichthouder voor het aangaan van verplichtingen en het verrichten van uitgaven beschikken over ten hoogste vier twaalfde gedeelten van de bedragen die bij de overeenkomstige onderdelen van de begroting van het voorafgaande jaar waren toegestaan.</p>		
Begroting	<p><u>art. 9</u> (zie onder "Governance: overleg met de sector")</p>		
Begroting	<p><u>art. 3</u> Indien gedurende het jaar aanmerkelijke verschillen ontstaan of dreigen te ontstaan tussen de werkelijke en de begrote baten en lasten, doet de toezichthouder daarvan onverwijld mededeling aan Onze Ministers onder vermelding van de oorzaak van de verschillen.</p>		
Begroting	<p><u>art. 4</u> Bij ministeriële regeling van Onze Ministers gezamenlijk kunnen regels worden gesteld voor de inrichting van de begroting.</p>		

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
Jaarrekening en -verslag (AFM)	<p><u>art. 5 (AFM)</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De Autoriteit Financiële Markten stelt jaarlijks voor 15 maart een jaarrekening op, waarin rekening en verantwoording wordt afgelegd van het financieel beheer en van de geleverde prestaties over het verstreken boekjaar. 2. De jaarrekening wordt zoveel mogelijk met overeenkomstige toepassing van Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek ingericht. 3. De jaarrekening gaat vergezeld van een verklaring omtrent de getrouwheid, afgegeven door een door de Autoriteit Financiële Markten aangewezen registeraccountant of Accountant-Administratieconsulent ten aanzien van wie in het accountantsregister een aantekening is geplaatst als bedoeld in artikel 36, derde lid, van de Wet op de Accountants-Administratieconsulenten, die niet werkzaam is bij of verbonden is aan een accountantsorganisatie. Bij de aanwijzing van de accountant bedingt de toezichthouder dat aan Onze Ministers desgevraagd inzicht wordt geboden in de controlewerkzaamheden van de accountant. 4. De accountant voegt bij de verklaring, bedoeld in het derde lid, een verslag van zijn bevindingen omtrent de rechtmatige inning en besteding van de middelen door de Autoriteit Financiële Markten. 5. De accountant voegt bij de verklaring, bedoeld in het derde lid, tevens een verslag van zijn bevindingen over de vraag of het beheer en de organisatie van de Autoriteit Financiële Markten voldoen aan eisen van doelmatigheid. 6. De Autoriteit Financiële Markten zendt de jaarrekening, bedoeld in het eerste lid, onverwijld na goedkeuring ervan door de Raad van toezicht ter instemming aan Onze Ministers. 7. De instemming kan worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Instemming wordt niet onthouden dan nadat de Autoriteit Financiële Markten in de gelegenheid is gesteld de jaarrekening aan te passen, binnen een 		<p><u>CW 2001: art. 43, lid 2</u> Van de in het eerste lid bedoelde rechtspersonen, vennootschappen en natuurlijke personen kunnen Onze Ministers kennis nemen van:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. jaarrekeningen, jaarverslagen en de aan de jaarrekeningen en jaarverslagen toegevoegde overige gegevens; b. verantwoordingen, gegevens en documenten die nodig zijn voor de definitieve vaststelling van de subsidie, lening of garantie; c. verslagen van onderzoeken van accountants die de bescheiden, bedoeld onder a en b, hebben gecontroleerd. <p><u>CW 2001: art. 43, lid 3</u> Indien de bescheiden, bedoeld in het tweede lid, Onze Ministers daartoe aanleiding geven, of een of meer bescheiden ontbreken, zijn Onze Ministers bevoegd bij de betrokken rechtspersoon, vennootschap en natuurlijke persoon daarover nadere inlichtingen in te winnen dan wel inzage in ontbrekende bescheiden, documenten en andere informatiedragers te vorderen, alsmede, mede aan de hand van de administratie van de betrokken rechtspersoon, vennootschap of natuurlijke persoon dan wel bij de derde die de administratie in opdracht van de rechtspersoon, vennootschap of natuurlijke persoon voert, een onderzoek in te stellen. Artikel 87, eerste lid, is van overeenkomstige toepassing (<i>dit artikel betreft de bevoegdheid van de Algemene Rekenkamer om een rechtmatigheids- en doelmatigheidsonderzoek uit te voeren bij alle dienstonderdelen van het Rijk</i>).</p> <p><u>CW 2001: art. 43a</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Onze Ministers zijn bevoegd inzage te vorderen in de controledossiers van de accountant die de bescheiden, bedoeld in artikel 43, tweede lid, onder a en b, heeft gecontroleerd om te bepalen of bij de vaststelling van de nakoming van de in artikel 43b, derde lid, bedoelde verplichtingen kan worden

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
	<p>door Onze Ministers gezamenlijk te stellen redelijke termijn.</p> <p>8. De Autoriteit Financiële Markten doet onverwijld na instemming mededeling van de jaarrekening in de Staatscourant en houdt de jaarrekening gedurende ten minste vijf jaar na instemming op elektronische wijze ter inzage.</p>		<p>gesteund op de door deze accountant uitgevoerde controle.</p> <p>2. Met betrekking tot het verlenen van inzage in het controledossier kan de accountant zich niet beroepen op de omstandigheid dat hij op grond van andere bij of krachtens de wet opgelegde verplichtingen tot geheimhouding is verplicht van in dit dossier opgenomen vertrouwelijke gegevens.</p> <p>3. Onze Ministers zijn bevoegd van stukken uit de controledossiers, bedoeld in het eerste lid, kopieën te maken.</p> <p>4. De artikelen 5:12, 5:13, 5:15 en 5:17, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing ten aanzien van het gebruik van de bevoegdheden bedoeld in het eerste en derde lid. <i>art. 5:12 Awb betreft het legitimatiebewijs van een toezichthouder;</i> <i>art. 5:13 Awb betreft de bevoegdheden van een toezichthouder;</i> <i>art. 5:15 Awb betreft het betreden van een plaats door een toezichthouder;</i> <i>art 5:17, derde lid, Awb betreft het meenemen van gegevens en bescheiden door een toezichthouder.</i></p> <p>5. De accountant, die op grond van artikel 43a, eerste lid, artikel 91, zesde lid, of artikel 92, vierde lid, inzage in het controledossier verleent en kopieën van stukken uit dit dossier verstrekt, is niet aansprakelijk voor schade die een derde dientengevolge lijdt, tenzij aannemelijk wordt gemaakt dat hij gelet op alle feiten en omstandigheden in redelijkheid niet hiertoe had mogen overgaan.</p> <p><u>CW 2001: art. 44a</u> Zelfstandige bestuursorganen als bedoeld in artikel 18, vijfde lid, en rechtspersonen als bedoeld in artikel 91, eerste lid, onder d, van deze wet verschaffen aan Onze Minister periodiek informatie over de door hen te leveren en geleverde prestaties.</p>

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
<p>Jaarrekening en -verslag (DNB)</p>	<p><u>art. 1:6 (DNB)</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aangaande het toezicht stelt de Nederlandsche Bank jaarlijks voor 15 maart een verantwoording op, waarin rekening en verantwoording wordt afgelegd van het financieel beheer en van de geleverde prestaties over het verstreken boekjaar. 2. De verantwoording gaat vergezeld van een verklaring omtrent de getrouwheid, afgegeven door een door de Nederlandsche Bank aangewezen accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Bij de aanwijzing van de accountant bedingt de toezichthouder dat aan Onze Ministers desgevraagd inzicht wordt geboden in de controlewerkzaamheden van de accountant. 3. De accountant voegt bij de verklaring, bedoeld in het tweede lid, een verslag van zijn bevindingen omtrent de rechtmatige inning en besteding van de middelen door de Nederlandsche Bank. 4. De accountant voegt bij de verklaring, bedoeld in het tweede lid, tevens een verslag van zijn bevindingen over de vraag of het beheer en de organisatie van de Nederlandsche Bank voldoen aan eisen van doelmatigheid. 5. De Nederlandsche Bank zendt de verantwoording, bedoeld in het eerste lid, onverwijld na goedkeuring ervan door de Raad van commissarissen ter instemming aan Onze Ministers. 6. De instemming kan worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Instemming wordt niet onthouden dan nadat de Nederlandsche Bank in de gelegenheid is gesteld de verantwoording aan te passen, binnen een door Onze Ministers gezamenlijk te stellen redelijke termijn. 7. De Nederlandsche Bank doet onverwijld na instemming mededeling van de verantwoording in de Staatscourant en houdt de verantwoording gedurende ten minste vijf jaar na instemming op elektronische wijze ter inzage. 		<p><u>CW 2001: art. 43, lid 2</u></p> <p>Van de in het eerste lid bedoelde rechtspersonen, vennootschappen en natuurlijke personen kunnen Onze Ministers kennis nemen van:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. jaarrekeningen, jaarverslagen en de aan de jaarrekeningen en jaarverslagen toegevoegde overige gegevens; b. verantwoordingen, gegevens en documenten die nodig zijn voor de definitieve vaststelling van de subsidie, lening of garantie; c. verslagen van onderzoeken van accountants die de bescheiden, bedoeld onder a en b, hebben gecontroleerd. <p><u>CW 2001: art. 43, lid 3</u></p> <p>Indien de bescheiden, bedoeld in het tweede lid, Onze Ministers daartoe aanleiding geven, of een of meer bescheiden ontbreken, zijn Onze Ministers bevoegd bij de betrokken rechtspersoon, vennootschap en natuurlijke persoon daarover nadere inlichtingen in te winnen dan wel inzage in ontbrekende bescheiden, documenten en andere informatiedragers te vorderen, alsmede, mede aan de hand van de administratie van de betrokken rechtspersoon, vennootschap of natuurlijke persoon dan wel bij de derde die de administratie in opdracht van de rechtspersoon, vennootschap of natuurlijke persoon voert, een onderzoek in te stellen. Artikel 87, eerste lid, is van overeenkomstige toepassing (<i>dit artikel betreft de bevoegdheid van de Algemene Rekenkamer om een rechtmatigheids- en doelmatigheidsonderzoek uit te voeren bij alle dienstonderdelen van het Rijk</i>).</p> <p><u>CW 2001: art. 43a</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Onze Ministers zijn bevoegd inzage te vorderen in de controledossiers van de accountant die de bescheiden, bedoeld in artikel 43, tweede lid, onder a en b, heeft gecontroleerd om te bepalen of bij de vaststelling van de nakoming van de in artikel 43b, derde lid, bedoelde verplichtingen kan worden gesteund op de door deze accountant uitgevoerde

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
			<p>controle.</p> <p>2. Met betrekking tot het verlenen van inzage in het controledossier kan de accountant zich niet beroepen op de omstandigheid dat hij op grond van andere bij of krachtens de wet opgelegde verplichtingen tot geheimhouding is verplicht van in dit dossier opgenomen vertrouwelijke gegevens.</p> <p>3. Onze Ministers zijn bevoegd van stukken uit de controledossiers, bedoeld in het eerste lid, kopieën te maken.</p> <p>4. De artikelen 5:12, 5:13, 5:15 en 5:17, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing ten aanzien van het gebruik van de bevoegdheden bedoeld in het eerste en derde lid. <i>art. 5:12 Awb betreft het legitimatiebewijs van een toezichthouder;</i> <i>art. 5:13 Awb betreft de bevoegdheden van een toezichthouder;</i> <i>art. 5:15 Awb betreft het betreden van een plaats door een toezichthouder;</i> <i>art 5:17, derde lid, Awb betreft het meenemen van gegevens en bescheiden door een toezichthouder.</i></p> <p>5. De accountant, die op grond van artikel 43a, eerste lid, artikel 91, zesde lid, of artikel 92, vierde lid, inzage in het controledossier verleent en kopieën van stukken uit dit dossier verstrekt, is niet aansprakelijk voor schade die een derde dientengevolge lijdt, tenzij aannemelijk wordt gemaakt dat hij gelet op alle feiten en omstandigheden in redelijkheid niet hiertoe had mogen overgaan.</p> <p><u>CW 2001: art. 44a</u> Zelfstandige bestuursorganen als bedoeld in artikel 18, vijfde lid, en rechtspersonen als bedoeld in artikel 91, eerste lid, onder d, van deze wet verschaffen aan Onze Minister periodiek informatie over de door hen te leveren en geleverde prestaties.</p>

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
Jaarrekening en – verslag	<p><u>art. 7</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De jaarrekening, bedoeld in artikel 5, en de verantwoording, bedoeld in artikel 6, bevatten een opgave van het over het desbetreffende jaar gerealiseerde exploitatiesaldo, welk saldo overeenkomt met het verschil tussen de gerealiseerde baten en lasten. 2. In de opgave, bedoeld in het eerste lid, wordt vastgelegd het deel van het exploitatiesaldo dat voortkomt uit de betrokkenheid van de toezichthouder bij het toezicht ingevolge de wetten bedoeld in artikel 1, onderdeel c, onder 6° en 15°. 3. Tot de in enig jaar gerealiseerde baten, bedoeld in het eerste lid, worden mede gerekend de in het desbetreffende jaar onherroepelijk verkregen opbrengsten uit hoofde van geïncasseerde boetes en dwangsommen. 		
Jaarrekening en – verslag	<p><u>art. 8</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aangaande het toezicht stelt de toezichthouder jaarlijks voor 15 maart een jaarverslag op. Het jaarverslag beschrijft de taakuitoefening en het gevoerde beleid in het voorafgaande kalenderjaar. Het jaarverslag beschrijft voorts het gevoerde beleid met betrekking tot de kwaliteitszorg en bevat tevens een verslag van hetgeen de toezichthouder heeft verricht tot uitvoering van: <ol style="list-style-type: none"> a. artikel 153 van de Pensioenwet; b. artikel 1:9 van de Wet financiële markten BES; c. artikel 1:38 van de Wet op het financieel toezicht; d. artikel 39 van de Wet toezicht accountantsorganisaties; e. artikel 16 van de Wet toezicht financiële verslaggeving; f. artikel 148 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. 2. Het jaarverslag wordt aan Onze Ministers en aan beide kamers der Staten-Generaal toegezonden. 3. De toezichthouder houdt het jaarverslag gedurende ten minste vijf jaren op elektronische wijze ter 	<p><u>art. 1:38</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De toezichthouder draagt met betrekking tot de uitvoering van zijn taak op grond van deze wet zorg voor: <ol style="list-style-type: none"> a. een tijdige voorbereiding en uitvoering; b. de kwaliteit van de daarbij gebruikte procedures; c. de zorgvuldige behandeling van een ieder die met hem in aanraking komt; d. de zorgvuldige behandeling van bezwaarschriften en klachten die worden ontvangen. 2. De toezichthouder treft voorzieningen, waardoor een ieder die met hem in aanraking komt in de gelegenheid is voorstellen tot verbetering van werkwijzen en procedures te doen. 	

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
	<p>inzage.</p> <p>4. Bij ministeriële regeling van Onze Ministers gezamenlijk kunnen nadere regels worden gesteld voor de inrichting van het jaarverslag.</p>		
Jaarrekening en -verslag	<p><u>art. 9</u> (zie onder "Governance: overleg met de sector")</p>		
Financiering (tarieven)	<p><u>art. 10</u></p> <p>1. De Staat der Nederlanden draagt jaarlijks bij in de financiering van het toezicht met uitzondering van de kosten die voortkomen uit de betrokkenheid van de toezichthouder bij het toezicht ingevolge de wetten bedoeld in artikel 1, onderdeel c, onder 6° en 15°.</p> <p>2. De hoogte van de in het eerste lid bedoelde bijdrage is voor het jaar van inwerkingtreding van deze wet als volgt vastgesteld:</p> <p>a. voor de Autoriteit Financiële Markten € 20.000.000;</p> <p>b. voor de Nederlandsche Bank € 18.800.000.</p> <p>3. De in het tweede lid bedoelde bedragen worden jaarlijks bijgesteld vanwege binnen de rijksbegroting verwerkte loon- en prijsmutaties en opgelegde taakstellingen. Vaststelling van de bijgestelde bedragen geschiedt via hoofdstuk IXB van de rijksbegroting.</p>		
Financiering (tarieven)	<p><u>art. 11</u></p> <p>1. De toezichthouder brengt de kosten van het toezicht, uitgezonderd de kosten van zijn betrokkenheid bij de in artikel 1, onderdeel c, onder 6° en 15° bedoelde wetten, in rekening bij:</p> <p>a. personen die bij hem een aanvraag of melding hebben gedaan als gevolg waarvan de toezichthouder overgaat tot het verrichten van een eenmalige toezichthandeling zoals vastgelegd in bijlage I;</p> <p>b. personen die behoren tot een der categorieën, genoemd in bijlage II.</p> <p>2. Tot de in rekening te brengen kosten, bedoeld in het</p>		

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
	<p>eerste lid, behoren mede de kosten die de toezichthouder maakt ter voorbereiding op een taak voordat deze aan hem werd opgedragen en de kosten die aan de toezichthouder zijn doorberekend.</p>		
Financiering (tarieven)	<p><u>art. 12</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De door de toezichthouder te hanteren tarieven voor eenmalige toezichthandelingen zijn vastgelegd in bijlage I. 2. De toezichthouder brengt het tarief, bedoeld in het eerste lid, voor zover mogelijk direct na ontvangst van de aanvraag of melding in rekening. 3. De toezichthouder kan het tweede lid buiten toepassing laten of daarvan afwijken voor zover toepassing, gelet op het belang van een reële en rechtvaardige kostendoorberekening, zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard. 4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot het tweede en derde lid. 		
Financiering (tarieven)	<p><u>art. 13</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De toezichthouder brengt jaarlijks een bedrag in rekening aan de personen die behoren tot een van de in bijlage II opgenomen toezichtcategorieën. 2. De kosten die aan de in bijlage II bedoelde personen worden doorberekend, zijn in enig jaar gelijk aan de som van: <ol style="list-style-type: none"> a. het totaal van de overige kosten zoals opgenomen in de door de toezichthouder voor het desbetreffende jaar opgestelde begroting, waarmee Onze Ministers gezamenlijk hebben ingestemd, en b. het exploitatiesaldo, bedoeld in artikel 7, eerste lid, over het jaar dat voorafgaat aan het jaar waarop de in onderdeel a bedoelde begroting betrekking heeft, verminderd met: c. het deel van het exploitatiesaldo, bedoeld in artikel 7, tweede lid; d. de voor het desbetreffende jaar door de Staat der 		

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
	<p>Nederlanden te verstrekken bijdrage, bedoeld in artikel 10.</p> <p>3. Onze Ministers kunnen, gehoord hebbende de toezichthouder, gezamenlijk besluiten het exploitatiesaldo na aftrek van het deel van het exploitatiesaldo, bedoeld in artikel 7, tweede lid, geheel of ten dele niet te betrekken bij de berekening, bedoeld in het tweede lid, in welk geval de toezichthouder het niet bij de berekening betrokken deel van het exploitatiesaldo betreft bij de vaststelling van het exploitatiesaldo over het eerstvolgende boekjaar. Van het gezamenlijke besluit van Onze Ministers wordt in de Staatscourant mededeling gedaan. De in de vorige volzin bedoelde bevoegdheid van Onze Ministers is beperkt tot het deel van het exploitatiesaldo, ongeacht of dit saldo positief of negatief is, dat, in absolute bedragen, de € 5.000.000 niet te boven gaat.</p> <p>4. De kosten, bedoeld in het tweede lid, worden aan de hand van de procentuele aandelen, zoals vastgesteld in bijlage II, toegerekend aan de toezichtcategorieën, bedoeld in het eerste lid.</p> <p>5. De hoogte van een jaarlijks in rekening te brengen bedrag, bedoeld in het eerste lid, wordt bepaald aan de hand van de maatstaven zoals vastgelegd in bijlage II.</p> <p>6. Uiterlijk per 1 juni van ieder jaar worden, op voorstel van de toezichthouder, bij ministeriële regeling van Onze Ministers gezamenlijk, voor iedere te onderscheiden toezichtcategorie de bandbreedtes en tarieven vastgesteld. Bij de vaststelling van de bandbreedtes en de tarieven wordt rekening gehouden met het bedrag dat op grond van het vierde lid is toegerekend aan de desbetreffende categorie.</p> <p>7. Het in het eerste lid bedoelde bedrag is evenredig met de overeenkomstig het achtste tot en met het elfde lid te bepalen periode dat de betrokkene in het desbetreffende jaar deel uitmaakt van een van de in bijlage II opgenomen toezichtcategorieën.</p>		

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
	<p>8. Met uitzondering van de toezichtcategoriën «Effectenuitgevende instellingen: markt» en «Effectenuitgevende instellingen: verslaggeving» is de periode, bedoeld in het zevende lid, gelijk aan de tijdsduur dat die persoon over een door de toezichthouder afgegeven vergunning of verklaring van ondertoezichtstelling beschikt dan wel dat die persoon op grond van een wettelijke verplichting bij de toezichthouder is geregistreerd.</p> <p>9. Voor een persoon die behoort tot de in bijlage II opgenomen toezichtcategorie «Effectenuitgevende instellingen: markt» is de periode, bedoeld in het zevende lid, gelijk aan de tijdsduur waarin zijn effecten zijn toegelaten tot de handel op een gereglementeerde markt, bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht, of op een met een gereglementeerde markt vergelijkbaar systeem uit een staat die geen lidstaat is als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht.</p> <p>10. Voor een persoon die op enig moment in een jaar behoort tot de in bijlage II opgenomen toezichtcategorie «Effectenuitgevende instellingen: verslaggeving», is de periode , bedoeld in het zevende lid, gelijk aan een heel kalenderjaar. 11. Een persoon behoort in enig kalenderjaar tot de in bijlage II opgenomen toezichtcategorie «Effectenuitgevende instellingen: verslaggeving», indien:</p> <p>a. in dat jaar zijn jaarrekening is vastgesteld en tevens door hem uitgegeven effecten zijn toegelaten tot de handel op een gereglementeerde markt als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht of de handel op een met een gereglementeerde markt vergelijkbaar systeem uit een staat die geen lidstaat is als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht; of</p> <p>b. hij in dat jaar op grond van artikel 5:25m, tweede lid, van de Wet op het financieel toezicht, een persbericht heeft uitgebracht over het algemeen verkrijgbaar gesteld zijn van de</p>		

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
	<p>door hem opgemaakte jaarlijkse financiële verslaggeving, bedoeld in artikel 5:25c van de Wet op het financieel toezicht.</p> <p>12. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot het eerste en zesde lid.</p>		
<p>Beoordeling van wet- en regelgeving: vooraf</p>		<p><u>art 1:41</u> De toezichthouder verstrekt Onze Minister desgevraagd inlichtingen die nodig zijn voor de beoordeling van de uitvoerbaarheid van algemene beleidsvoornemens en voorgenomen wettelijke voorschriften, voor zover deze betrekking hebben op het door de toezichthouder uit te oefenen toezicht ingevolge deze wet.</p>	
<p>Beoordeling van wet- en regelgeving: achteraf</p>		<p><u>art. 1:42</u></p> <p>1. Onze Minister kan aan de toezichthouder de gegevens of inlichtingen vragen die nodig zijn voor een onderzoek naar de toereikendheid van deze wet of de wijze waarop de toezichthouder deze wet uitvoert of heeft uitgevoerd, indien dat ter wille van het toezicht nodig blijkt.</p> <p>2. De toezichthouder verstrekt aan Onze Minister de in het eerste lid bedoelde gegevens of inlichtingen, tenzij het vertrouwelijke gegevens of inlichtingen betreft in de zin van artikel 1:89, eerste lid, die:</p> <p>a. betrekking hebben op of herleidbaar zijn tot een afzonderlijke persoon of vennootschap, met uitzondering van gegevens of inlichtingen die betrekking hebben op of herleidbaar zijn tot een afzonderlijke financiële onderneming:</p> <p>1° waaraan een vergunning op grond van het Deel Markttoegang financiële ondernemingen is verleend of die een verklaring van ondertoezichtstelling als bedoeld in artikel 3:110 heeft verkregen of waarvan die vergunning onderscheidenlijk die verklaring is ingetrokken of vervallen; en</p> <p>2° ten aanzien waarvan surseance van betaling is verleend, of overeenkomstig afdeling 3.5.5 de noodregeling is uitgesproken of die in</p>	

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
		<p>staat van faillissement is verklaard of op grond van een rechterlijke uitspraak is ontbonden;</p> <p>b. betrekking hebben op ondernemingen die betrokken zijn of zijn geweest bij een poging een financiële onderneming in staat te stellen haar bedrijf voort te zetten; of</p> <p>c. zijn ontvangen van een toezichthoudende instantie of zijn verkregen naar aanleiding van een verificatie bij een in een andere staat gelegen bijkantoor van een in Nederland gevestigde financiële onderneming, en niet de uitdrukkelijke instemming is verkregen van die toezichthoudende instantie of van de toezichthoudende instantie van de staat waar de verificatie ter plaatse is verricht.</p> <p>3. Onze Minister kan een derde opdragen de gegevens of inlichtingen die hem ingevolge het tweede lid zijn verstrekt te onderzoeken en aan hem verslag uit te brengen. Tevens kan Onze Minister de derde die in zijn opdracht handelt, machtigen namens hem gegevens of inlichtingen in te winnen, in welk geval het eerste en tweede lid van overeenkomstige toepassing zijn.</p> <p>4. Onze Minister gebruikt de gegevens of inlichtingen die hij ingevolge het tweede of derde lid heeft verkregen uitsluitend voor het vormen van zijn oordeel over de toereikendheid van deze wet of de wijze waarop de toezichthouder deze wet uitvoert of heeft uitgevoerd.</p> <p>5. Onze Minister en degenen die in zijn opdracht handelen zijn verplicht tot geheimhouding van de op grond van het tweede lid ontvangen gegevens of inlichtingen.</p> <p>6. Niettegenstaande het vierde en vijfde lid kan Onze Minister de aan de gegevens of inlichtingen ontleende bevindingen en de daaruit getrokken conclusies aan de beide kamers der Staten-Generaal mededelen en de conclusies in algemene zin uit het onderzoek openbaar maken.</p> <p>7. De Wet openbaarheid van bestuur, de Wet</p>	

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
		<p>Nationale Ombudsman, en titel 9.2 van de Algemene wet bestuursrecht zijn niet van toepassing met betrekking tot de in dit artikel bedoelde gegevens of inlichtingen die Onze Minister of de in zijn opdracht werkende derde onder zich heeft.</p>	
<p>Beoordeling van de uitvoering van het toezicht: door de toezichthouder vastgestelde algemeen verbindende voorschriften</p>		<p><u>art. 1:28</u> 4. De toezichthouder stelt Onze Minister onverwijld in kennis van door hem vastgestelde algemeen verbindende voorschriften.</p> <p><u>art. 1:29</u> 1. Indien de door de toezichthouder vastgestelde algemeen verbindende voorschriften naar het oordeel van Onze Minister in strijd zijn met de wet, een verdrag of een bindend besluit van een volkenrechtelijke organisatie, en de toezichthouder de geconstateerde onvolkomenheid na overleg niet heeft weggenomen, stelt Onze Minister bij ministeriële regeling regels voor het desbetreffende onderwerp, onder gelijktijdige intrekking van de door de toezichthouder voor het desbetreffende onderwerp vastgestelde algemeen verbindende voorschriften. 2. Indien de door de toezichthouder vastgestelde algemeen verbindende voorschriften een onredelijke belasting voor de financiële markten tot gevolg hebben, en de toezichthouder de geconstateerde onvolkomenheid na overleg niet heeft weggenomen, kan Onze Minister bij ministeriële regeling regels stellen voor het desbetreffende onderwerp, onder gelijktijdige intrekking van de door de toezichthouder voor het desbetreffende onderwerp vastgestelde algemeen verbindende voorschriften. 3. Indien Onze Minister op grond van het eerste of tweede lid voorschriften vaststelt doet hij zo spoedig mogelijk een voordracht tot wijziging van de algemene maatregel van bestuur waarin aan de toezichthouder de bevoegdheid is toegekend</p>	

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
		<p>algemeen verbindende voorschriften vast te stellen.</p> <p>4. Indien de door de toezichthouder ingevolge artikel 1:28, tweede of derde lid, vastgestelde algemeen verbindende voorschriften naar het oordeel van Onze Minister in strijd zijn met de wet, een verdrag, een bindend besluit van een volkenrechtelijke organisatie of een onredelijke belasting voor de financiële markten tot gevolg hebben, en de toezichthouder de geconstateerde onvolkomenheid na overleg niet onverwijld heeft weggenomen, kan Onze Minister die algemeen verbindende voorschriften intrekken.</p>	
<p>Beoordeling van de uitvoering van het toezicht: taakverwaarlozing</p>		<p><u>art. 1:43</u></p> <p>1. Indien naar het oordeel van Onze Minister de toezichthouder zijn taak ernstig verwaarloost, kan Onze Minister de noodzakelijke voorzieningen treffen.</p> <p>2. Ter uitvoering van het eerste lid kan Onze Minister besluiten een of meer onderdelen van de taak van de toezichthouder zelf uit te voeren of door de andere toezichthouder te laten uitvoeren. Alsdan komen de desbetreffende bevoegdheden van de toezichthouder toe aan Onze Minister onderscheidenlijk aan de andere toezichthouder.</p> <p>3. De voorzieningen worden, spoedeisende gevallen uitgezonderd, niet eerder getroffen dan nadat de toezichthouder in de gelegenheid is gesteld om binnen een door Onze Minister te stellen termijn alsnog zijn taak naar behoren uit te voeren.</p> <p>4. Onze Minister stelt de Tweede Kamer der Staten-Generaal onverwijld in kennis van door hem op grond van het eerste lid getroffen voorzieningen.</p>	

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
Beoordeling van de uitvoering van het toezicht: evaluatie van de toezichthouders		<p><u>art. 1:44</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Onze Minister zendt drie jaar na inwerkingtreding van deze wet en vervolgens elke vijf jaar een verslag aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van de toezichthouders. 2. Onze Minister zendt drie jaar na inwerkingtreding van deze wet een verslag aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de samenwerking van de toezichthouders ingevolge deze wet. 3. De toezichthouders verstrekken desgevraagd aan Onze Minister gegevens en inlichtingen ten behoeve van deze verslagen. 	
Governance: het vaststellen van beleidsregels		<p><u>art. 1:25b</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Onze minister kan beleidsregels vaststellen ten aanzien van de toepassing door de toezichthouders van het bepaalde in de hoofdstukken 1.2 en 1.3. 2. De beleidsregels worden in de Staatcourant bekendgemaakt. 	
Governance: het bestuur en de Raad van toezicht van de AFM		<p><u>art. 1:26</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het bestuur van de Autoriteit Financiële Markten bestaat uit ten minste drie en ten hoogste vijf leden. De voorzitter en de andere leden van het bestuur worden bij koninklijk besluit benoemd. Elke benoeming geschiedt voor ten hoogste vier jaren. De raad van toezicht kan voor elke benoeming van een lid van het bestuur een niet-bindende voordracht bij Onze Minister indienen. Herbenoeming in dezelfde functie kan tweemaal en telkens voor ten hoogste vier jaren plaatsvinden. 2. De voorzitter en de andere leden van het bestuur kunnen door Onze Minister worden geschorst of bij koninklijk besluit worden ontslagen, indien zij niet meer voldoen aan de eisen voor de uitoefening van hun functie of daarin op ernstige wijze zijn tekortgeschoten. Ontslag vindt voorts plaats op eigen verzoek. 3. Onze Minister draagt zorg voor de mededeling in 	<p><u>Statuten AFM, art. 4</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De stichting wordt bestuurd door een bestuur, bestaande uit ten minste drie en ten hoogste vijf leden. De voorzitter en de andere leden van het bestuur worden bij koninklijk besluit benoemd. Elke benoeming geschiedt voor ten hoogste vier jaren en herbenoeming is onbeperkt mogelijk. De raad van toezicht kan voor elke benoeming van een lid van het bestuur een niet-bindende voordracht bij de Minister van Financiën indienen. 2. ... (aftreden bestuursleden bij 65 jaar alsmede beëindiging lidmaatschap bestuur bij overlijden of ontslag) 3. ... (ontstentenis van een of meer leden van het bestuur) 4. De leden van het bestuur kunnen door de Minister van Financiën worden geschorst of bij koninklijk besluit worden ontslagen indien zij niet meer voldoen aan de eisen voor de uitoefening van hun

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
		<p>de Staatscourant van de in dit artikel bedoelde benoemingen, schorsingen en ontslagen. Tegen deze besluiten kan een belanghebbende beroep instellen bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven.</p> <p>4. Voorafgaand aan het opmaken van de voordracht door de raad van toezicht stelt de raad van toezicht, het bestuur gehoord, een functieprofiel op.</p> <p>5. De salarissen en de regelingen ten aanzien van pensioen en vergoeding van onkosten van de voorzitter en de andere leden van het bestuur worden vastgesteld door de raad van toezicht en behoeven de instemming van Onze Minister.</p> <p><u>art. 1:27</u></p> <p>1. De Autoriteit Financiële Markten heeft een raad van toezicht.</p> <p>2. De raad van toezicht ziet toe op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken en staat het bestuur met raad ter zijde.</p> <p>3. De raad van toezicht bestaat uit ten minste drie en ten hoogste vijf leden. De voorzitter en de andere leden van de raad van toezicht worden door Onze Minister benoemd. Elke benoeming geschiedt voor ten hoogste vier jaren. De raad van toezicht kan voor elke benoeming een niet-bindende voordracht bij Onze Minister indienen. Herbenoeming kan tweemaal en telkens voor ten hoogste vier jaren plaatsvinden.</p> <p>4. De voorzitter en de andere leden van de raad van toezicht kunnen door Onze Minister worden geschorst en ontslagen wegens ongeschiktheid of onbekwaamheid voor de vervulde functie dan wel wegens andere zwaarwegende in de persoon van de betrokkene gelegen redenen. Ontslag vindt voorts plaats op eigen verzoek.</p> <p>5. Onze Minister draagt zorg voor de mededeling in de Staatscourant van de in dit artikel bedoelde benoemingen, schorsingen en ontslagen.</p> <p>6. Voorafgaand aan het opmaken van de voordracht door de raad van toezicht stelt de raad van toezicht</p>	<p>functie of daarin op ernstige wijze zijn tekortgeschoten. Ontslag vindt voorts plaats op eigen verzoek.</p> <p>5. De raad van toezicht stelt de bezoldiging van de leden van het bestuur vast en heeft hiertoe instemming van de Minister van Financiën</p> <p><u>Statuten AFM, art. 9</u></p> <p>1. ... De Minister van Financiën stelt de bezoldiging van de leden van de raad van toezicht vast op voorstel van de raad van toezicht.</p> <p>2. De raad van toezicht stelt een profielschets voor zijn omvang en samenstelling vast, rekening houdend met de aard van de stichting, haar activiteiten en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de leden van de raad.</p> <p>3. De leden van de raad van toezicht worden benoemd voor een periode van ten hoogste vier jaar. Door de raad van toezicht wordt een rooster van aftreden opgemaakt en aangehouden, volgens hetwelk leden van de raad van toezicht aftreden; in tussentijdse vacatures nemen benoemde leden op het rooster van aftreden de plaats in van hun voorgangers.</p> <p>4. Het lidmaatschap van de raad van toezicht eindigt door het verstrijken van de zittingsduur (waaronder ook begrepen: aftreden volgens rooster) zonder dat terstond herbenoeming plaatsvindt, door overlijden of faillissement of door ontslag.</p>

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
		<p>een functieprofiel op.</p> <p><u>art. 1:27a</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De directie en de raad van commissarissen van de Nederlandsche Bank alsmede het bestuur en de raad van toezicht van de Autoriteit Financiële Markten bestaan uit personen wier betrouwbaarheid buiten twijfel staat en die geschikt zijn voor de uitoefening van hun functies. 2. De raad van commissarissen onderscheidenlijk de raad van toezicht maakt een met redenen omklede beoordeling van de betrouwbaarheid en geschiktheid van een persoon als bedoeld in het eerste lid. 3. Er is een profielschets voor de directie en de raad van commissarissen van de Nederlandsche Bank. De profielschets wordt opgesteld door de raad van commissarissen, de directie gehoord, en behoeft de instemming van Onze Minister onderscheidenlijk de aandeelhouder. 4. Er is een profielschets voor het bestuur en de raad van toezicht van de Autoriteit Financiële Markten. De profielschets wordt opgesteld door de raad van toezicht, het bestuur gehoord, en behoeft de instemming van Onze Minister. 	
Governance: de directie en de Raad van Commissarissen van DNB		<p><u>art. 1:27a</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De directie en de raad van commissarissen van de Nederlandsche Bank alsmede het bestuur en de raad van toezicht van de Autoriteit Financiële Markten bestaan uit personen wier betrouwbaarheid buiten twijfel staat en die geschikt zijn voor de uitoefening van hun functies. 2. De raad van commissarissen onderscheidenlijk de raad van toezicht maakt een met redenen omklede beoordeling van de betrouwbaarheid en geschiktheid van een persoon als bedoeld in het eerste lid. 3. Er is een profielschets voor de directie en de raad 	<p><u>Bankwet 1998: art. 12⁵⁸</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De directie van de Bank is belast met het besturen van de Bank. De directie bestaat uit een president en tenminste drie en ten hoogste vijf directeuren. 2. De president en de directeuren worden voor een periode van zeven jaren bij koninklijk besluit benoemd. Herbenoeming in dezelfde functie kan eenmaal plaatsvinden. Voor elke benoeming wordt door de raad van commissarissen, de directie gehoord, een aanbevelingslijst van drie personen opgemaakt. 3. Voorafgaand aan het opmaken van de aanbevelingslijst stelt de raad van commissarissen,

⁵⁸ Zie tevens de statuten van DNB, art. 6.

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
		<p>van commissarissen van de Nederlandsche Bank. De profielschets wordt opgesteld door de raad van commissarissen, de directie gehoord, en behoeft de instemming van Onze Minister onderscheidenlijk de aandeelhouder.</p> <p>4. Er is een profielschets voor het bestuur en de raad van toezicht van de Autoriteit Financiële Markten. De profielschets wordt opgesteld door de raad van toezicht, het bestuur gehoord, en behoeft de instemming van Onze Minister.</p>	<p>de directie gehoord, een functieprofiel op.</p> <p>4. De president en de directeuren kunnen slechts indien zij niet meer voldoen aan de eisen voor de uitoefening van hun functie of indien zij op ernstige wijze zijn tekortgeschoten bij koninklijk besluit worden geschorst of uit hun functie worden ontheven. Ontheffing uit de functie vindt voorts plaats op eigen verzoek</p> <p>5. Onze Minister draagt zorg voor de mededeling in de Staatscourant van de in dit artikel bedoelde Koninklijke besluiten. Tegen een besluit of schorsing van een directeur als bedoeld in het vierde lid kan een belanghebbende beroep instellen bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven.</p> <p>6. Met betrekking tot de taken en werkzaamheden ter verwezenlijking van de doelstelling, bedoeld in artikel 2, eerste lid, neemt de directie de hoedanigheid van de president als lid van de Raad van bestuur alsmede van de Algemene Raad van de Europese Centrale Bank in acht.</p> <p>7. De salarissen en de toezeggingen omtrent het pensioen alsmede regelingen omtrent vergoeding van onkosten van de president en de directeuren worden vastgesteld door de raad van commissarissen en goedgekeurd door Onze Minister.</p> <p><u>Bankwet 1998: art. 12a⁵⁹</u></p> <p>1. Bij of krachtens de statuten kan worden bepaald dat taken van de directie die voortvloeien uit artikel 4, eerste lid, worden toebedeeld aan één of meer directeuren en dat zij hieromtrent rechtsgeldig namens de Bank kunnen besluiten. Bepaling krachtens de statuten als bedoeld in de eerste volzin geschiedt schriftelijk.</p> <p>2. De directeur of directeuren aan wie de taken, bedoeld in het eerste lid, zijn toebedeeld, kunnen door de directie worden gemachtigd tot uitoefening van de bevoegdheden die nodig zijn voor het</p>

⁵⁹ Zie tevens de statuten van DNB, art. 6, lid 2, en art. 6a, lid 1.

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
			<p>vervullen van deze taken, tenzij de regeling waarop de bevoegdheid steunt zich daartegen verzet.</p> <p>3. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 4:81 en 10:6 van de Algemene wet bestuursrecht omvat de machtiging, bedoeld in het tweede lid, tevens de bevoegdheid om beleid te bepalen ten aanzien van de taken, bedoeld in het tweede lid, tenzij dit in een mandaatbesluit is uitgesloten.</p> <p><u>Bankwet 1998: art. 13⁶⁰</u></p> <p>1. De raad van commissarissen bestaat uit tenminste zeven en ten hoogste tien leden.</p> <p>2. Eén lid van de raad van commissarissen wordt van overheidswege benoemd, telkens voor een periode van vier jaar.</p> <p>3. De voorzitter alsmede de andere leden van de raad van commissarissen worden telkens voor een periode van vier jaar benoemd door de aandeelhouders uit een voordracht van drie personen voor elke te vervullen plaats, opgemaakt door de raad van commissarissen. Voorafgaand aan het opmaken van de voordracht stelt de raad van commissarissen een functieprofiel op.</p> <p>4. ... (<i>procedure bij afwezigheid voorzitter</i>)</p> <p>5. De leden van de raad van commissarissen kunnen door de aandeelhouders worden geschorst of uit hun functie worden ontheven indien zij niet meer voldoen aan de eisen voor de uitoefening van hun functie of op ernstige wijze zijn tekortgeschoten. Ontheffing uit de functie vindt voorts plaats op eigen verzoek.</p> <p>6. Met inachtneming van het bepaalde in het Verdrag en de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken, houdt de raad van commissarissen toezicht op de algemene gang van zaken binnen de Bank en het beleid van de directie ter uitvoering van artikel 4. De raad van commissarissen staat de directie met raad terzijde en stelt de jaarrekening vast. De vastgestelde</p>

⁶⁰ Zie tevens de statuten van DNB, art. 11.

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
			<p>jaarrekening behoeft de goedkeuring van de aandeelhouders.</p> <p><u>Bankwet 1998: art. 14</u>⁶¹</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ten behoeve van Onze Minister kan degene die ingevolge artikel 13, tweede lid, tot lid van de raad van commissarissen is benoemd op verzoek van Onze Minister of uit eigen beweging en met inachtneming van artikel 130 van het Verdrag bij de directie van de Bank gegevens en inlichtingen inwinnen over de wijze waarop de Bank haar taken uitvoert. Hij kan op verzoek van Onze Minister of uit eigen beweging en met inachtneming van artikel 130 van het Verdrag zijn bevindingen aan Onze Minister kenbaar maken. 2. De directie van de Bank is gehouden de in het eerste lid bedoelde persoon telkens op diens aanvraag al die gegevens en inlichtingen te verstrekken, welke hij tot behoorlijke uitoefening van zijn taak als bedoeld in het eerste lid, nodig acht, met uitzondering van gegevens en inlichtingen die ingevolge het Verdrag of de in artikel 4 bedoelde wettelijke regelingen geheim zijn. <p><u>Statuten DNB, art. 6</u></p> <p>...</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. De directie bestaat uit een president en ten minste drie en ten hoogste vijf directeuren. Eén van die directeuren is tevens voorzitter toezicht. <p>...</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Er is een profielschets voor de directie. De profielschets wordt opgesteld door de raad van commissarissen, de directie gehoord, en behoeft de instemming van de Minister. De profielschets wordt algemeen beschikbaar gesteld. 7. De president en de directeuren worden voor een periode van zeven jaren bij koninklijk besluit benoemd. Herbenoeming in dezelfde functie kan eenmaal plaatsvinden. Voor elke benoeming wordt

⁶¹ Komt qua strekking overeen met art. 12 van de statuten van DNB.

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
			<p>door de raad van commissarissen, de directie gehoord, een aanbevelingslijst van drie personen opgemaakt. De Minister besluit, op een met redenen omklede voordracht van de raad van commissarissen de directie gehoord, wie van de toezichtdirecteuren fungeert als voorzitter toezicht.</p> <p>8. Voorafgaand aan het opmaken van de aanbevelingslijst stelt de raad van commissarissen, de directie gehoord, een functieprofiel op.</p> <p>9. De president, de voorzitter toezicht en de overige directeuren kunnen slechts indien zij niet meer voldoen aan de eisen voor de uitoefening van hun functie of indien zij op ernstige wijze zijn tekortgeschoten bij koninklijk besluit worden geschorst of uit hun functie worden ontheven. Ontheffing uit de functie vindt voorts plaats op eigen verzoek.</p> <p><u>Statuten DNB, art. 6a</u></p> <p>1. Binnen de directie zijn de taken die voortvloeien uit artikel 4 lid 1 van de Bankwet 1998 toebedeeld aan de toezichtdirecteuren onverminderd de collectieve verantwoordelijkheid van de directie als zodanig.</p> <p>...</p> <p><u>Statuten DNB, art. 11</u></p> <p>1. De raad van commissarissen bestaat uit ten minste zeven en ten hoogste tien leden.</p> <p>2. Er is een profielschets voor de raad van commissarissen. De profielschets wordt opgesteld door de raad van commissarissen, de directie gehoord, en behoeft de instemming van de algemene vergadering van aandeelhouders. De profielschets wordt algemeen beschikbaar gesteld.</p> <p>3. Eén lid van de raad wordt van overheidswege benoemd, telkens voor een periode van vier jaar.</p> <p>4. De voorzitter alsmede de overige leden van de raad worden telkens voor een periode van vier jaar benoemd door de algemene vergadering van aandeelhouders uit een voordracht van drie personen voor elke te vervullen plaats, opgemaakt</p>

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
			<p>door de raad, met dien verstande dat de zittingsperiode van een lid van de raad nooit langer kan zijn dan drie achtereenvolgende termijnen.</p> <p>5. Voorafgaand aan het opmaken van de voordracht stelt de raad van commissarissen een functieprofiel op.</p> <p>6. ... (<i>procedure bij afwezigheid voorzitter</i>)</p> <p>7. De leden van de raad van commissarissen kunnen door de aandeelhouders worden geschorst of uit hun functie worden ontheven indien zij niet meer voldoen aan de eisen voor de uitoefening van hun functie of op ernstige wijze zijn tekortgeschoten. Ontheffing uit de functie vindt voorts plaats op eigen verzoek.</p> <p>8. Met inachtneming van het bepaalde in het Verdrag en de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken, houdt de raad van commissarissen toezicht op de algemene gang van zaken binnen de Bank en het beleid van de directie ter uitvoering van artikel 4 van de Bankwet 1998. De raad van commissarissen staat de directie met raad terzijde en stelt de jaarrekening vast. De vastgestelde jaarrekening behoeft de goedkeuring van de aandeelhouders.</p> <p>9. ... (<i>vorming van commissies</i>)</p> <p>8. ... (<i>rooster van aftreden</i>)</p> <p><u>Statuten DNB, art. 12</u></p> <p>1. Ten behoeve van de Minister kan degene, bedoeld in artikel 11 lid 3 op verzoek van de Minister of uit eigen beweging en met inachtneming van artikel 130 van het Verdrag bij de directie gegevens en inlichtingen inwinnen over de wijze waarop de Bank haar taken uitvoert. Hij kan op verzoek van de Minister of uit eigen beweging en met inachtneming van artikel 130 van het Verdrag zijn bevindingen aan de Minister kenbaar maken.</p> <p>2. De directie is gehouden degene, bedoeld in artikel 11 lid 3 telkens op diens aanvraag al die gegevens en inlichtingen te verstrekken, welke hij tot behoorlijke uitoefening van zijn taak als bedoeld in</p>

Cluster	Wet bekostiging financieel toezicht	Wet op het financieel toezicht	Overige regelgeving
			<p>lid 1 nodig acht voor zover het Verdrag en de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken zich daartegen niet verzetten en met uitzondering van gegevens en inlichtingen die ingevolge de wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 4 van de Bankwet 1998 geheim zijn.</p> <p><u>Statuten DNB, art. 15</u> Op voordracht van de raad van commissarissen stelt de vergadering van aandeelhouders het bedrag en de wijze van indexering van de jaarlijkse vergoeding van de leden van de raad van commissarissen vast.</p>
Governance: statutenwijziging		<p><u>art. 1:37</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De toezichthouder legt een voorgenomen statutenwijziging ter voorafgaande instemming voor aan Onze Minister. De artikelen 10:29 tot en met 10:31 van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing. 2. De instemming, bedoeld in het eerste lid, kan worden geweigerd: <ol style="list-style-type: none"> a. indien de statuten na wijziging onvoldoende zijn afgestemd op het in deze wet bepaalde; b. indien de statuten na wijziging onvoldoende waarborgen bieden voor een onafhankelijke taakvervulling door de toezichthouder; c. wegens strijd met het recht of het algemeen belang. 	<p><u>Statuten AFM, art. 18</u> Het bestuur is bevoegd de statuten te wijzigen na verkregen goedkeuring van de raad van toezicht en na voorafgaande instemming van de Minister van Financiën.</p> <p><u>Statuten DNB, art. 29</u> Besluiten tot wijziging van de statuten worden genomen door de algemene vergadering van aandeelhouders op een door de raad van commissarissen goedgekeurd voorstel van de directie.</p>
Governance: overleg met de sector	<p><u>art. 9</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De toezichthouder organiseert tweemaal per jaar overleg met een daarvoor in aanmerking komende representatieve vertegenwoordiging van de onder zijn toezicht staande personen. De toezichthouder kan tevens daarvoor in aanmerking komende cliëntenorganisaties toelaten tot het overleg. Ambtenaren kunnen namens Onze Ministers het overleg bijwonen. 2. De toezichthouder maakt het verslag van het overleg binnen een redelijke termijn na het overleg openbaar. 		

Bijlage 3

PROTOCOL INZAKE DE AFSTEMMING TUSSEN DE MINISTER VAN FINANCIËN EN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID BETREFFENDE DE UITVOERING VAN DE WET BEKOSTIGING FINANCIËEL TOEZICHT

Ondergetekenden:

- a. de minister van Financiën en
- b. de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

overwegende dat:

1. de Wet bekostiging financieel toezicht, hierna te noemen de wet, op 1 januari 2013 in werking treedt;
2. de wet bepalingen bevat op grond waarvan de minister van Financiën en de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gezamenlijk dienen te handelen;
3. in de toelichting bij artikel 1 van de wet is vastgelegd dat een protocol wordt opgesteld met daarin een beschrijving van de procedures voor de situaties waarin van beide ministers op grond van de wet bepaalde handelingen worden verwacht,

zijn het volgende overeengekomen:

Definities

Artikel 1

In dit protocol wordt verstaan onder:

- a. ministers: de minister van Financiën en de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, beiden handelend voor zover dat onder hun verantwoordelijkheid valt;
- b. adviserend panel: overlegorgaan, bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de wet;
- c. kostenkader: het kader ter berekening van het in enig jaar toegestane maximale bedrag aan toezichtkosten;
- d. toezichthouder: de Autoriteit Financiële Markten (AFM) of de Nederlandsche Bank (DNB);
- e. toezichtkosten: alle kosten van de toezichthouder verband houdend met zijn betrokkenheid bij de wetten , bedoeld in artikel 1, onderdeel c, van de wet uitgezonderd de kosten die verband houden met zijn betrokkenheid bij de Wet financiële markten BES en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES.

Begroting toezichthouders (artikelen 2, 3 en 4 van de wet)

Artikel 2

1. Voorafgaand aan het jaarlijks plaatsvindende begrotingsoverleg met de AFM en DNB bepalen de ministers aan de hand van het kostenkader het voor het komende begrotingsjaar maximaal toegestane bedrag aan toezichtkosten.
2. Het in het eerste lid bedoelde begrotingsoverleg wordt in eerste instantie met het bestuur dan wel de directie van de toezichthouder gevoerd en vervolgens, nadat de begroting is besproken binnen het adviserend panel, met de Raad van Toezicht dan wel met de Raad van Commissarissen van respectievelijk de AFM en DNB.
Het overleg met het bestuur vindt voorafgaand aan de bespreking van de begroting binnen het adviserend panel plaats en zal zich vooral richten op de inhoud van de begroting.
Het overleg met het intern toezichthoudend orgaan dient er toe om vast te stellen hoe het door de toezichthouder te voeren dan wel gevoerde beleid wordt beoordeeld.
3. Na ontvangst van een begroting als bedoeld in artikel 2 van de wet stellen de ministers vast of:
 - a. de begroting voldoet aan hetgeen hieromtrent is vastgelegd in de eerste vier leden van artikel 2 van de wet;
 - b. de in de begroting opgenomen toezichtkosten het voor dat jaar toegestane bedrag aan toezichtkosten, bedoeld in het tweede lid, niet overschrijdt;

- c. de begroting vergezeld is van het verslag van de bijeenkomst van het adviserend panel waarin het concept van die begroting is besproken;
 - d. in de begroting rekening is gehouden met de afspraken die tijdens de jaarlijks terugkerende overleggen over de begroting van de toezichthouder zijn gemaakt.
4. Binnen drie weken na ontvangst van een begroting als bedoeld in het tweede lid, laten beide ministers elkaar weten of zij kunnen instemmen met die begroting.
 5. Instemming met een begroting als bedoeld in artikel 2 van de wet geschiedt schriftelijk door beide ministers afzonderlijk waarbij zij elkaar vooraf informeren over de inhoud van de dan nog te versturen brieven. Verzending van de twee brieven waaruit de instemming blijkt, geschiedt zoveel mogelijk per dezelfde datum.
 6. In een voorkomend geval overlegt de minister die zich vooralsnog onthoudt van instemming met een begroting als bedoeld in artikel 2 van de wet, met de andere minister en brengt vervolgens, ofwel namens zich zelf ofwel mede namens de andere minister, de desbetreffende toezichthouder met redenen omkleed hiervan op de hoogte.
 7. Aansluitend op het met de toezichthouder gevoerde overleg, bedoeld in het zesde lid, bepalen beide ministers in gezamenlijk overleg met elkaar de te ondernemen vervolgstappen. Zo nodig wordt op dat moment ook de termijn, bedoeld in het zesde lid van artikel 2 van de wet, vastgesteld waarbinnen de toezichthouder zijn begroting dient aan te passen.
 8. Ingeval beide ministers tijdens het gezamenlijk overleg, bedoeld in het zevende lid, hebben besloten instemming met de begroting van de toezichthouder te onthouden, brengt één van hen, mede namens de andere minister, de toezichthouder hiervan schriftelijk op de hoogte onder vermelding van de termijn, bedoeld in het zesde lid van artikel 2 van de wet, waarbinnen de begroting dient te zijn aangepast.

Artikel 3

Binnen twee weken na ontvangst van een mededeling door een toezichthouder als bedoeld in artikel 3 van de wet laten beide ministers elkaar weten hoe zij hiermee omgaan. Hierbij bespreken zij in ieder geval de dan nog op te stellen reactie aan de toezichthouder.

Artikel 4

Eventuele voornemens aangaande de inrichting van de door de toezichthouder op te stellen begroting, bedoeld in artikel 4 van de wet, worden in eerste instantie besproken door beide ministers. Zo nodig worden op dat moment gerichte werkafspraken gemaakt waaronder het informeren van beide toezichthouders.

Jaarrekening AFM en verantwoording DNB (artikelen 5, 6 en 7 van de wet)

Artikel 5

1. Na ontvangst van een jaarrekening als bedoeld in artikel 5 van de wet stellen de ministers vast of:
 - a. de jaarrekening voldoet aan hetgeen hieromtrent is vastgelegd in de eerste zes leden van artikel 5 en artikel 7 van de wet;
 - b. de in de jaarrekening opgenomen toezichtkosten het voor dat jaar toegestane bedrag aan toezichtkosten, bedoeld in het eerste lid van artikel 2, niet overschrijdt.
2. Na ontvangst van een verantwoording, bedoeld in artikel 6 van de wet, stellen de ministers vast of:
 - a. de verantwoording voldoet aan hetgeen hieromtrent is vastgelegd in de eerste vijf leden van artikel 6 en artikel 7 van de wet;
 - b. de in de verantwoording opgenomen toezichtkosten het voor dat jaar toegestane bedrag aan toezichtkosten, bedoeld in het eerste lid van artikel 2, niet overschrijdt.
3. Binnen drie weken na ontvangst van een jaarrekening als bedoeld in het eerste lid, of van een verantwoording als bedoeld in het tweede lid, laten beide ministers elkaar weten of zij kunnen instemmen met die jaarrekening respectievelijk verantwoording.
4. Instemming met een jaarrekening, bedoeld in het eerste lid, of met een verantwoording, bedoeld in het tweede lid, geschiedt schriftelijk door beide ministers afzonderlijk waarbij zij elkaar vooraf informeren over de inhoud van de dan nog te versturen brieven. Verzending van de twee brieven waaruit de instemming blijkt, geschiedt zoveel mogelijk per dezelfde datum.

5. Bij het vooralsnog onthouden van instemming met een jaarrekening, bedoeld in het eerste lid, of met een verantwoording, bedoeld in het tweede lid, voeren beide ministers met elkaar overleg. Alsdan wordt besloten wie het initiatief neemt voor overleg met de toezichthouder die de jaarrekening of verantwoording heeft ingediend. Beide ministers kunnen met elkaar afspreken dat het overleg mede namens de ander wordt gevoerd.
6. Aansluitend op het met de toezichthouder gevoerde overleg, bedoeld in het vijfde lid, bepalen beide ministers in gezamenlijk overleg de te ondernemen vervolgstappen. Zo nodig wordt op dat moment ook de termijn, bedoeld in het zevende lid van artikel 5 of het zesde lid van artikel 6 van de wet, vastgesteld waarbinnen de toezichthouder zijn jaarrekening of verantwoording dient aan te passen.
7. Ingeval beide ministers tijdens het gezamenlijk overleg, bedoeld in het zesde lid, hebben besloten instemming met de jaarrekening of verantwoording van de toezichthouder te onthouden, brengt één van hen, mede namens de andere minister, de toezichthouder hiervan met redenen omkleed schriftelijk op de hoogte onder vermelding van de termijn, bedoeld in het zevende lid van artikel 5 of het zesde lid van artikel 6 van de wet, waarbinnen de jaarrekening of verantwoording dient te zijn aangepast.

Jaarverslag toezichthouders (artikel 8 van de wet)

Artikel 6

1. Binnen twee weken na ontvangst van het jaarverslag van de toezichthouder, bedoeld in het tweede lid van artikel 8 van de wet, laten beide ministers elkaar weten of aanvullend overleg zinvol is. Zo nodig wordt op dat moment tevens besloten wie van hen het initiatief neemt voor overleg met de toezichthouder die het jaarverslag heeft ingediend.
2. Eventuele voornemens aangaande de inrichting van het door de toezichthouder op te stellen jaarverslag, bedoeld in het vierde lid van artikel 8 van de wet, worden in eerste instantie besproken door beide ministers. Zo nodig worden op dat moment gerichte werkafspraken gemaakt waaronder het informeren van beide toezichthouders.

Tarieven eenmalige toezichthandelingen (artikel 12 van de wet)

Artikel 7

Eventuele voornemens van één of beide ministers aangaande het stellen van nadere regels zoals bedoeld in het vierde lid van artikel 12 van de wet, worden in eerste instantie besproken door beide ministers. Zo nodig stellen zij op dat moment de te ondernemen vervolgstappen, waaronder overleg met beide toezichthouders, vast.

Jaarlijks in rekening brengen van toezichtkosten (artikel 13 van de wet)

Artikel 8

1. Zodra beide ministers hebben ingestemd met een van de toezichthouder ontvangen jaarrekening of verantwoording, bedoeld in artikel 5 of 6 van de wet, stellen zij, gehoord hebbende de toezichthouder, in gezamenlijk overleg vast welk deel van het exploitatiesaldo van de toezichthouder, bedoeld in het derde lid van artikel 13 van de wet, niet betrokken wordt bij de berekening van de kosten die krachtens het tweede lid van artikel 13 van de wet aan de in bijlage II van de wet bedoelde personen worden doorberekend.
2. Beide ministers voeren overleg over het van de toezichthouder ontvangen voorstel, bedoeld in het zesde lid van artikel 13 van de wet, en maken op dat moment afspraken over de dan nog op te stellen ministeriële regeling, bedoeld in het zesde lid van artikel 13 van de wet.

's-Gravenhage,

De minister van Financiën,

's-Gravenhage,

De staatssecretaris van
Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Bijlage 4

Betreft: Raamwerk kostenkader voor de jaren 2013 t/m 2016

De in paragraaf 5.1 toegelichte en geformuleerde formule "totaalbedrag van de toezichtkosten voor het lopende jaar excl. de kosten vanwege Europees toezicht+ loon- en prijsmutatie + de naar kosten herleide mutaties in het takenpakket + kosten vanwege Europees toezicht = totaalbedrag van de toezichtkosten voor het komende jaar" laat zich als volgt naar een kostenkader vertalen:

Naam toezichthouder :

Begrotingsjaar :

	Component	Toelichting	Bedrag
1.	Basisbedrag	a. Komt voor het jaar 2013 overeen met het totaalbedrag aan toezichtkosten volgens de begroting van de toezichthouder waarmee beide ministers laatstelijk hebben ingestemd. b. Komt voor de jaren 2014 t/m 2016 overeen met het eindbedrag van het kostenkader voor het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar.	€
2.	Correctie van het basisbedrag vanwege de beëindiging van toezichthandelingen met een tijdelijk karakter (zie tevens onderdeel 7)	Rekening is te houden met de mogelijkheid dat bepaalde toezichthandelingen een tijdelijk karakter hebben. Denk aan de geschiktheidstoets van zittende commissarissen en de uitbreiding van het toezicht op beloningsbeleid.	€
3.	Basisbedrag na correctie van onderdeel 2		€
4.	Loonmutatie	Conform de laatst bekende inzichten omtrent de ontwikkeling van de lonen en de werkgeverslasten bij de toezichthouder voor het komende begrotingsjaar tenzij hieromtrent met de toezichthouder andere afspraken zijn gemaakt.	€
5.	Prijsmutatie	Wordt berekend over 1/3 ^e deel van het bedrag van onderdeel 3 waarbij de hoogte m.i.v. de begroting voor 2014 is gekoppeld aan de 'Jaarmutatie CPI' zoals deze door het CBS over de maand juni van het jaar dat voorafgaat aan het jaar waarop de toezichtbegroting betrekking heeft, is gepubliceerd.	€
6.	Mutatie takenpakket structureel voor zover hierover geen andere afspraken met de toezichthouder zijn gemaakt: 1. nieuwe taken 2. uitbreiding bestaande taken 3. (des)intensivering bestaande taken 4. inkrimping bestaande taken	a. Iedere mutatie wordt apart toegelicht. b. Indien de implementatie gespreid over meerdere jaren tot stand komt, wordt dit in de tabel hierna vastgelegd.	€ € € €
7.	Mutatie takenpakket van tijdelijke duur (zie tevens onderdeel 2)	Rekening is te houden met de mogelijkheid dat bepaalde toezichthandelingen een tijdelijk karakter hebben. Denk aan de geschiktheidstoets van zittende commissarissen en de uitbreiding van het toezicht op beloningsbeleid.	€
8.	Mutatie kosten vanwege Europees toezicht		€
9.	Eindbedrag	Bedrag waarbinnen de toezichtbegroting voor het in de aanhef aangegeven jaar wordt opgesteld.	€

Mutatie takenpakket bij gespreide implementatie:

Mutatie voortkomend uit	Jaar			Cumulatief	Bedrag vlgs. wetsvoorstel
	201.	201.	201.		

Bijlage 5

Betreft: Besluit, regeling en publicatie aangaande de op te leggen heffingen

Wet	Artikel	Bepaling	Besluit, regeling of publicatie	Toelichting
Wbft	13	3. Onze Ministers kunnen, gehoord hebbende de toezichthouder, gezamenlijk besluiten het exploitatiesaldo na aftrek van het deel van het exploitatiesaldo, bedoeld in artikel 7, tweede lid, geheel of ten dele niet te betrekken bij de berekening, bedoeld in het tweede lid, in welk geval de toezichthouder het niet bij de berekening betrokken deel van het exploitatiesaldo betreft bij de vaststelling van het exploitatiesaldo over het eerstvolgende boekjaar. Van het gezamenlijke besluit van Onze Ministers wordt in de Staatscourant mededeling gedaan. De in de vorige volzin bedoelde bevoegdheid van Onze Ministers is beperkt tot het deel van het exploitatiesaldo, ongeacht of dit saldo positief of negatief is, dat, in absolute bedragen, de € 5.000.000 niet te boven gaat.	Staatscourant	Publicatie is enkel nodig indien besloten wordt om een exploitatiesaldo over 'jaar t-1' niet meteen in 'jaar t' geheel met de sector te verrekenen.
Wbft	13	6. Uiterlijk per 1 juni van ieder jaar worden, op voorstel van de toezichthouder, bij ministeriële regeling van Onze Ministers gezamenlijk, voor iedere te onderscheiden toezichtcategorie de bandbreedtes en tarieven vastgesteld. Bij de vaststelling van de bandbreedtes en de tarieven wordt rekening gehouden met het bedrag dat op grond van het vierde lid is toegerekend aan de desbetreffende toezichtcategorie.	⁶²	Het betreft de ministeriële regeling waarmee jaarlijks de bandbreedtes en tarieven per toezichtcategorie worden vastgesteld.
Wbft	13	12. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot het eerste en zesde lid.	Besluit bekostiging financieel toezicht 2013	De in het besluit opgenomen bepalingen hebben betrekking op: a. de periode waarop de maatstafgegevens betrekking hebben; b. de situatie waarin de maatstafgegevens van een onder toezicht staande persoon niet bij de toezichthouder bekend zijn; c. een verlaagde vaststelling van tarieven voor personen waarvan de toezichthouder heeft vastgesteld dat zij op een volwaardige wijze participeren in een stelsel van zelftoezicht.

⁶² De hier bedoelde ministeriële regeling wordt voor het eerst in 2013 opgesteld.

Bijlage 6

Controleprotocol voor het financieel beheer van het toezicht op de financiële markten

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Regelgeving

3. Bekostiging van het toezicht

Algemeen

Overheidsbijdrage DNB

Overheidsbijdrage AFM

Bijdrage sector

4. Rekening en verantwoording door de toezichthouders

Algemeen

Rol van de (externe) accountant

5. Procedure

Opdrachtverlening

Ministerie van Financiën

Auditdienst Rijk (ADR)

6. Onderzoeksaanpak, betrouwbaarheid en nauwkeurigheid

7. Rapportages accountantsonderzoek

Rechtmatige inning en besteding van middelen

Eisen van doelmatigheid

Oordeel over de in het departementale jaarverslag op te nemen informatie over de toezichthouders

8. Slotwoord

1. Inleiding

In ons land is het toezicht op de financiële markten onderverdeeld in twee domeinen, te weten het prudentieel toezicht en het gedragstoezicht. Definitie en doel van het toezicht zijn in de *Wet op het financieel toezicht (Wft)* als volgt geformuleerd⁶³:

- prudentieel toezicht is gericht op de soliditeit van financiële ondernemingen en het bijdragen aan de stabiliteit van de financiële sector;
- gedragstoezicht is gericht op ordelijke en transparante financiëlemarktprocessen, zuivere verhoudingen tussen marktpartijen en zorgvuldige behandeling van cliënten.

Als toezichthouders zijn aangewezen De Nederlandsche Bank (DNB) respectievelijk de Autoriteit Financiële Markten (AFM). De aanwijzing blijkt óf uit de betreffende toezichtwet óf uit een ministeriële regeling. Zie voor een overzicht bijlage 1.

DNB en de AFM zijn onafhankelijk in de wijze van uitoefening van het toezicht. Deze onafhankelijkheid is niet onbeperkt. De minister ziet immers toe op de uitvoering van de toezichtwetgeving. Dit brengt met zich mee dat de relatie tussen de minister en de toezichthouders gehouden is aan - wettelijk vastgelegde - regels. Een deel daarvan heeft betrekking op de door de toezichthouders jaarlijks af te leggen financiële rekening en verantwoording. Zo dienen zij hun jaarrekening⁶⁴ ter instemming voor te leggen aan de minister. Van belang is dat er sprake is geweest van een juiste (= rechtmatige) inning en besteding van de middelen die de toezichthouder via de wet heeft verkregen. Daartoe gaat het ministerie af op de bevindingen van de (externe) accountant van de toezichthouder. Met het oog daarop bevat de Wbft de bepaling dat de jaarrekening moet zijn vergezeld van de volgende door de accountant opgestelde documenten:

- een verklaring omtrent de getrouwheid van de verantwoording/jaarrekening;
- een verslag van zijn bevindingen omtrent de rechtmatige inning en besteding van de middelen;
- een verslag van zijn bevindingen over de vraag of het beheer en de organisatie van de toezichthouder voldoen aan eisen van doelmatigheid.

Aangezien de Wbft het door de accountant in te stellen onderzoek slechts op hoofdlijnen beschrijft, verdient het aanbeveling nadere duidelijkheid te creëren. Daartoe dient dit controleprotocol dat is opgesteld in lijn met de door de NBA opgestelde brochure *Handreiking Controleprotocollen*.

Aanwijzing externe accountant

Voor de aanwijzing van een externe accountant bij een toezichthouder op de financiële markten wordt een speciale procedure toegepast. Dit om te voorkomen dat de situatie ontstaat waarin de accountant (controle)werkzaamheden verricht voor én de toezichthouder én een instelling die onder toezicht staat van dezelfde toezichthouder (DNB). Ondenikbaar is ook dat de toezichthouder gebruik maakt van de

⁶³ Artikelen 1:24, eerste lid, en 1:25, eerste lid, van de Wft.

⁶⁴ Paragraaf 4 bevat een nadere uiteenzetting van het begrip “jaarrekening”.

diensten van een accountant die onder zijn toezicht staat (AFM). Zie in dit verband artikel 35, derde lid, van de *Wet toezicht accountantsorganisaties*.⁶⁵

Bij de aanwijzing van de accountant van DNB is tevens rekening te houden met de in dat verband van belang zijnde bepaling in de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken.

De te volgen procedure bij de aanstelling van een externe accountant is een op zichzelf staand proces en valt buiten de reikwijdte van dit document.

2. Regelgeving

DNB en de AFM voeren zelfstandig een bepaalde overheidstaak uit en zijn daardoor aan te merken als een zelfstandig bestuursorgaan (ZBO). De relatie tussen een ZBO en de vakverantwoordelijke minister is bij wet geregeld. Veelal gaat het daarbij om de wet waarin de taak van de betreffende ZBO is vastgelegd. Om ordening en harmonisatie te creëren, is met ingang van 1 februari 2007 de *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen* (hierna: de *Kaderwet*) in werking getreden. Het wil echter niet zeggen dat een ZBO vanaf dat moment gehouden is aan de daarin opgenomen bepalingen. Daarvoor is een wetwijziging of een aanwijzingswet nodig. Daartoe is op 19 april 2012 een voorstel bij de Tweede Kamer ingediend.⁶⁶ Beoogde datum van inwerkingtreding van het voorstel is 1 januari 2013. Deze versie van het controleprotocol loopt hierop niet vooruit. Wel is rekening gehouden met de veranderingen die voortkomen uit de *Wet bekostiging financieel toezicht* (Wbft).⁶⁷ De datum van inwerkingtreding van die wet is vastgesteld op 1 januari 2013.⁶⁸

Gelet op het karakter van het controleprotocol gaat de aandacht primair uit naar de door de toezichthouder af te leggen rekening van en verantwoording over het gevoerde financieel beheer. De wijze waarop dit dient te gebeuren, is vastgelegd in de Wbft.

3. Bekostiging van het toezicht

Algemeen

De beoordeling van het financieel beheer is niet los te zien van de wijze waarop de toezichthouder zijn middelen verkrijgt. In principe kan de toezichthouder terugvallen op twee financieringsbronnen, te weten de rijksoverheid en de instellingen die onder toezicht staan. De artikelen 10 t/m 13 van de Wbft gaan hier nader op in.

⁶⁵ Dit lid bevat de volgende bepaling: *De jaarrekening gaat vergezeld van een verklaring omtrent de getrouwheid, afgegeven door een door de Autoriteit Financiële Markten aangewezen registeraccountant of Accountant-Administratieconsulent ten aanzien van wie in het accountantsregister een aantekening is geplaatst als bedoeld in artikel 36, derde lid, van de Wet op de Accountants-Administratieconsulenten, die niet werkzaam is bij of verbonden is aan een accountantsorganisatie.*

⁶⁶ Kamerstuk 25 268, nr. 56.

⁶⁷ Staatsblad 2012, 250

⁶⁸ Staatsblad 2012, 263.

Bijdrage overheid

De hoogte van de aan beide toezichthouders te verstrekken bijdragen is voor het jaar waarin de Wbft in werking treedt (2013) vastgelegd in het tweede lid van artikel 10.⁶⁹ Jaarlijks worden deze bijdragen bijgesteld vanwege de binnen de rijksbegroting verwerkte loon- en prijsmutaties en opgelegde taakstellingen (derde lid van artikel 10). De bijdragen komen derhalve overeen met de bijdragen zoals opgenomen in hoofdstuk IX van de rijksbegroting.

Bedacht zij dat de toezichthouder naast de in artikel 10 bedoelde bijdrage ook een bijdrage ontvangt voor zijn betrokkenheid bij de *Wet financiële markten BES* (Wfm BES) en de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES* (Wwft BES). Dit omdat de kosten van de Wfm BES voor een relatief klein deel worden doorberekend aan onder toezicht staande instellingen⁷⁰ terwijl de Wwft BES niet voorziet in een doorberekening van kosten. Bij afwezigheid van andere financieringsbronnen zal de Staat via een aparte bijdrage voorzien in de tekorten die zijn ontstaan vanwege de betrokkenheid van de toezichthouder bij deze twee BES-toezichtwetten.

Volledigheidshalve zij nog opgemerkt dat DNB jaarlijks een bijdrage van het ministerie van Financiën ontvangt voor het Financieel Expertise Centrum (FEC). Voor het jaar 2013 is binnen de rijksbegroting een bedrag van € 1,2 mln. gereserveerd. Overeenkomstig de systematiek die wordt toegepast bij de berekening van de overheidsbijdrage voor het toezicht, zal de voor het FEC gereserveerde bijdrage voor het eerst over 2014 jaarlijks worden bijgesteld vanwege de binnen de rijksbegroting verwerkte loon- en prijsmutaties en opgelegde taakstellingen.

Bijdrage sector

In artikel 11 van de WBFT is vastgelegd bij wie de toezichthouder kosten in rekening kan brengen, te weten:

- a. personen die bij hem een aanvraag of melding hebben gedaan als gevolg waarvan de toezichthouder overgaat tot het verrichten van een eenmalige toezichthandeling zoals vastgelegd in bijlage I van de Wbft;
- b. personen die behoren tot een der categorieën, genoemd in bijlage II van de Wbft (deze personen krijgen in principe jaarlijks een heffing vanwege het toezicht opgelegd).

De daaropvolgende twee artikelen van de Wbft gaan nader in op de kosten die bij de in artikel 11 bedoelde personen in rekening worden gebracht.

a. Eenmalige toezichthandelingen

De toezichthouder zal op verzoek of na een verkregen melding overgaan tot het verrichten van een eenmalige toezichthandeling. Al deze handelingen met de daarbij behorende tarieven zijn

⁶⁹ Voor de AFM is de overheidsbijdrage voor 2013 vastgesteld op € 20 mln. terwijl DNB recht heeft op een bijdrage van € 18,8 mln.

⁷⁰ De doorberekening van kosten is geregeld in artikel 1:10 van de Wfm BES.

vastgelegd in bijlage I van de wet. De tarieven liggen in principe voor de duur van vijf jaar vast.

b. Jaarlijks op te leggen heffingen

Algemeen uitgangspunt is dat het deel van de kosten van de toezichthouder dat niet wordt gefinancierd vanuit de overheidsbijdrage en de opbrengsten van de eenmalige toezichthandelingen, door onder toezicht staande personen (ook wel sector genaamd) wordt gefinancierd. Een uitzondering hierop vormen de kosten die de toezichthouder maakt vanwege zijn betrokkenheid bij de eerder genoemde twee BES-toezichtwetten.⁷¹

Berekening totaalbedrag

Allereerst bepaalt de toezichthouder het totaalbedrag dat voor doorberekening aan de sector in aanmerking komt. Hij doet dit overeenkomstig de berekeningswijze die is opgenomen in het tweede lid van artikel 13. De basis van deze berekening wordt gevormd door het totaal van de door de toezichthouder voor dat jaar begrote kosten en waarmee de ministers hebben ingestemd. Hierop worden de begrote kosten van eenmalige toezichthandelingen alsmede de kosten van het toezicht op grond van de Wfm BES en de Wwft BES in mindering gebracht. Het aldus verkregen saldo wordt aangeduid met 'overige kosten'.

Vervolgens wordt rekening gehouden met het exploitatiesaldo waarmee de toezichthouder het laatst verstreken boekjaar heeft afgesloten. Daarbij dient een correctie toegepast te worden voor het deel van het saldo dat is voortgekomen uit de Wfm Bes en de Wwft BES. Vanzelfsprekend is ook rekening te houden met de overheidsbijdrage.

In het exploitatiesaldo zijn de onherroepelijk verkregen opbrengsten uit hoofde van geïncasseerde boetes en dwangsommen verwerkt. Deze opbrengsten kunnen van jaar op jaar relatief sterk fluctueren. Om te voorkomen dat heffingen al te zeer meefluctueren, kan de minister besluiten om verrekening van een exploitatiesaldo met de sector al dan niet geheel aan te houden. Het deel van het saldo dat niet meteen wordt verrekend, wordt bij de vaststelling van het exploitatiesaldo over het daaropvolgende jaar betrokken. Daarbij maakt het niet uit of er sprake is van een positief of van een negatief exploitatiesaldo. Het deel van een exploitatiesaldo dat het bedrag van € 5.000.000 te boven gaat, komt niet voor een uitgestelde verrekening in aanmerking. Hierdoor kunnen onverrekenende saldi niet onbeperkt oplopen.

Toerekening aan toezichtcategorieën

De kosten worden in eerste instantie toegerekend aan toezichtcategorieën. Deze categorieën zijn opgenomen in bijlage II van de Wbft. In deze bijlage is tevens vastgelegd hoeveel procent een categorie bijdraagt in de financiering van het totaal aan de sector door te berekenen bedrag aan kosten. Bij elkaar opgeteld komen deze percentages op honderd uit. De percentages zijn vastgesteld aan de hand van een indicatie van het tijdsbeslag per toezichtcategorie en worden

⁷¹ Het betreft de Wfm BES en de Wwft BES.

iedere vijf jaar opnieuw bezien. Tussentijdse aanpassingen, leidend tot een wetwijziging, zijn denkbaar bij een wijziging van de toezichtwetgeving, mits die wijziging daartoe aanleiding geeft, en bij een wijziging van de samenstelling van een toezichtcategorie indien de gewijzigde samenstelling leidt tot een substantiële verandering van het toezicht op die categorie. Onder alle omstandigheden blijven de bij elkaar opgetelde percentages op honderd uitkomen. Met het oog op de doorwerking ervan naar de in enig jaar in rekening te brengen kosten van de AFM en DNB bij onder toezicht staande ondernemingen, zal een aanpassing van de percentages steeds per de aanvang van een jaar worden doorgevoerd. Bijgevolg is het denkbaar dat wijziging van de percentages met enige vertraging plaatsvindt.

Doorberekening aan onder toezicht staande personen

De aan een toezichtcategorie toegerekende kosten moeten worden omgeslagen over de ondernemingen die deel uitmaken van die categorie. Wie in welke categorie zit, is vastgelegd in bijlage II. Het gaat daarbij om eenieder aan wie de AFM of DNB een vergunning of verklaring van ondertoezichtstelling heeft afgegeven dan wel om degene die op grond van een wettelijke verplichting is geregistreerd bij de toezichthouder, met uitzondering van Europees paspoorthouders met zetel in een andere lidstaat.

In bijlage II zijn tevens de te hanteren maatstaven vastgelegd. Deze maatstaven zijn te zien als referentie-eenheden voor de omvang van een onder toezichtstaande persoon, zoals het aantal cliënten of het balanstotaal. Daarbij maakt de toezichthouder in de regel gebruik van de gegevens die betrekking hebben op het voorafgaande jaar dan wel, indien deze gegevens niet beschikbaar zijn, het daaraan voorafgaande jaar. Onder toezichtstaande personen dienen deze gegevens binnen een door de toezichthouder te stellen redelijke termijn te verstrekken. Indien nodig kan de toezichthouder een schatting doen van deze gegevens.

Het omslaan van kosten over individuele marktpartijen, uitmondend in het opleggen van heffingen, gebeurt aan de hand van bandbreedtes, waarmee de maatstaven nader worden ingedeeld, en tarieven die uiterlijk per 1 juni van ieder jaar worden vastgesteld (zesde lid). Via de bandbreedtes wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met verschillen in draagkracht tussen de instellingen in een toezichtcategorie.

De hoogte van een op te leggen heffing is mede afhankelijk van de tijdsduur dat de betreffende persoon in het jaar waarop de heffing betrekking heeft, deel uitmaakt van een toezichtcategorie. Met uitzondering van de effectenuitgevende instellingen⁷² is deze tijdsduur gelijk aan de tijdsduur dat men over een door de toezichthouder afgegeven vergunning of verklaring van ondertoezichtstelling beschikt dan wel dat men geregistreerd is bij de toezichthouder.

De nadere uitwerking van de in rekening te brengen bedragen vindt plaats bij lagere regelgeving. Zo is het de bedoeling om de periode waarop een maatstaf, bedoeld in bijlage II, betrekking heeft bij algemene maatregel van bestuur te bepalen. De van die maatstaven jaarlijks af te leiden

⁷² Effectenuitgevende instellingen beschikken niet over een vergunning en zijn niet altijd geregistreerd bij de toezichthouder. Vandaar dat voor deze instellingen andersluidende criteria gelden

bandbreedtes en tarieven, op grond waarvan de kosten worden doorberekend aan individuele ondernemingen, worden bij ministeriële regeling vastgesteld.

4. Rekening en verantwoording door de toezichthouders

Algemeen

Op grond van de artikelen 5 en 6 van de Wft leggen de AFM en DNB jaarlijks verantwoording af van de opgedragen taak en de daaruit voortvloeiende werkzaamheden. Hoewel er qua karakter nauwelijks verschillen bestaan tussen beide documenten is er voor een van elkaar afwijkende benaming gekozen: jaarrekening voor de AFM en verantwoording voor DNB. Deze keuze is gedaan met het oog op de bijzondere positie die DNB inneemt als deelnemer aan het Europees Stelsel van Centrale Banken. Hierdoor oefent DNB ook andere taken en werkzaamheden uit dan die van het toezicht op de financiële markten. Om begripsverwarring met de algehele jaarrekening van DNB te voorkomen is er voor gekozen om de “jaarrekening” van de toezichttaken aan te duiden met “verantwoording”. Daar waar in dit protocol gesproken wordt over “jaarrekening” wordt tevens de ZBO-verantwoording van DNB bedoeld. Aangezien DNB via de ZBO-verantwoording ook verslag uitbrengt over het afgelopen jaar, is het begrip “jaarverslag”, waarvan de “jaarrekening” standaard deel uitmaakt, tevens een synoniem voor de hier bedoelde verantwoording.

De Wbft schrijft enkel ten aanzien van de AFM voor dat de jaarrekening zoveel mogelijk met overeenkomstige toepassing van Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek wordt ingericht.⁷³

Rol van de (externe) accountant

Van belang zijn de artikelen 5, derde t/m vijfde lid, en 6, tweede t/m vierde lid, van de Wbft. Ondanks het feit dat de bepalingen voor beide toezichthouders zijn ondergebracht in twee artikelen, zijn zij wel aan elkaar gelijk. In het kort komt het erop neer dat de jaarrekening van de toezichthouder moet zijn voorzien van een controleverklaring omtrent de getrouwheid en dat de accountant deze verklaring laat vergezellen van:

- een verslag van zijn bevindingen omtrent de rechtmatige inning en besteding van de middelen door de toezichthouder;
- een verslag van zijn bevindingen over de vraag of het beheer en de organisatie van de toezichthouder voldoen aan eisen van doelmatigheid.

5. Procedure

Opdrachtverlening

De toezichthouder verstrekt aan de externe accountant de opdracht tot het instellen van onderzoeken, uitmondend in:

- een verklaring omtrent de getrouwheid bij de jaarrekening van de toezichthouder;
- een verslag van bevindingen omtrent de rechtmatige inning en besteding van de middelen uit hoofde van de toezichtwetten;

⁷³ Artikel 5, lid 2, van de Wbft.

- een verslag van bevindingen over de vraag of het beheer en de organisatie van de toezichthouder uit hoofde van de toezichtwetten voldoen aan eisen van doelmatigheid.

Overeenkomstig *Standaard 580* van de *Controle- en Overige Standaarden* dient de accountant de directie/het bestuur te vragen om een schriftelijke bevestiging. Met deze bevestiging verklaart de directie/het bestuur dat het de accountant alle relevante informatie en toegang heeft verschaft en dat alle transacties zijn geboekt en in de financiële overzichten zijn weergegeven.

Ministerie van Financiën

De accountant richt zijn getrouwheidsverklaring met bijbehorende verslagen van bevindingen aan de opdrachtgever die deze documenten samen met de jaarrekening opstuurt naar de minister. Het ministerie vormt zich vervolgens een oordeel over de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de uitvoering van de toezichtwetten.

Indien de accountant dit raadzaam acht, kan deze contact opnemen met de verantwoordelijke beleidsuitvoerder binnen het ministerie van Financiën. Indien gewenst zal laatstgenoemde contact opnemen met de Auditdienst Rijk. Een wenselijk geacht contact met de accountant zal de “beleidsuitvoerder” eerst met de toezichthouder bespreken.

Auditdienst Rijk (ADR)

De ADR is belast met de algemene controletaak uitmondend in de controleverklaring bij de departementale jaarrekening. Daarbij besteedt de ADR aandacht aan de rechtmatige betaling van de overheidsbijdragen aan de toezichthouders en aan het toezicht van de minister op de rechtmatige inning en besteding van de middelen uit hoofde van de toezichtwetten. Hierbij steunt de ADR op de uitgevoerde controlewerkzaamheden van de externe accountant en de documenten die naar aanleiding daarvan zijn afgegeven. Op verzoek van de beleidsverantwoordelijke directie, in casu de directie Financiële Markten (FM), kan de ADR een review uitvoeren op de werkzaamheden van de externe accountant. De ADR is daartoe gerechtigd op grond van de *Comptabiliteitswet 2001*.⁷⁴ Ook, de voor DNB en de AFM binnenkort van kracht zijnde, *Kaderwet* bevat een in dit verband relevante bepaling.⁷⁵

Bij een review wordt nagegaan of:

- de uitgevoerde werkzaamheden van de accountant toereikend zijn geweest om tot een oordeel te komen over de rechtmatigheid van de door de toezichthouders geïnde en bestede middelen;

⁷⁴ Artikel 43, derde lid, van de *Comptabiliteitswet 2001* regelt de bevoegdheid van de minister om een onderzoek in te stellen indien bijvoorbeeld verslagen van onderzoeken van accountants daartoe aanleiding geven. In artikel 43a is expliciet vastgelegd dat de minister bevoegd is inzage te vorderen in de controledossiers van de accountant terwijl het derde lid van hetzelfde artikel het maken van kopieën van stukken uit de controledossiers regelt.

⁷⁵ Zie artikel 20, eerste lid, van de *Kaderwet* terwijl het tweede lid van artikel 35 bepaalt dat de ZBO bij de aanwijzing van een accountant bedingt dat aan de minister desgevraagd inzicht wordt geboden in de controlewerkzaamheden.

- de informatie die daarover aan het ministerie is verstrekt, betrouwbaar is;
- de controle op de naleving van de wet- en regelgeving in de praktijk onduidelijkheden oplevert.

De accountant verleent op verzoek de ADR inzage in het controledossier en staat toe dat de ADR daaruit kopieën maakt. Eventuele kosten van de externe accountant in verband met de review zijn voor rekening van de toezichthouder.

De ADR legt de bevindingen vast in een rapport. Zo nodig bevat het rapport een korte uitleg over de impact van gesignaleerde onduidelijkheden of tekortkomingen met daarbij een advies voor de eventueel te ondernemen actie. De ADR legt het concept van het rapport eerst ter beoordeling voor aan de accountant. Afhankelijk van de verkregen reactie wordt het rapport al dan niet aangepast waarna de ADR het doorstuurt naar FM. Laatstgenoemde beslist of een vervolgactie al dan niet wenselijk is. De toezichthouder ontvangt hierover schriftelijk bericht terwijl een afschrift van die brief naar de ADR gaat. In een voorkomend geval ziet FM toe op de (tijdige) uitvoering van de te ondernemen acties.

De beleidsverantwoordelijke directie (FM) zal de ADR minimaal eens in de vijf jaar, of zoveel eerder als nodig/wenselijk is⁷⁶, vragen een review uit te voeren bij de toezichthouders op de financiële markten. De laatste reviews bij beide toezichthouders hebben eind 2011 en begin 2012 plaatsgevonden.

6. Onderzoeksaanpak, betrouwbaarheid en nauwkeurigheid

Het object van de accountantscontrole is de jaarrekening. De accountant bepaalt zelf de aanpak van zijn controle. Hij zal zich immers bij zijn controle baseren op een (risico)analyse van de administratieve organisatie en interne controle bij de toezichthouder en op basis daarvan komen tot een optimale afweging van de in te zetten controlemiddelen.

De accountantscontrole verschaft een redelijke mate van zekerheid aan de gebruiker van de af te geven verklaring. Volgens de richtlijnen voor de accountantscontrole betekent dit dat de accountant een (relatief) hoge, maar geen absolute mate van zekerheid verschaft dat de door hem gewaarmerkte jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Indien dit begrip ten behoeve van het gebruik van statistische technieken moet worden gekwantificeerd, dient een betrouwbaarheid van 95% te worden gehanteerd.

Voor de verstrekking van de controleverklaring zijn toleranties benoemd die zijn gebaseerd op percentages die, op grond van de richtlijnen van het *Handboek Auditing Rijksoverheid*, gelden voor de financiële verantwoording van departementen. De volgende toleranties zijn in dit kader bepalend:

⁷⁶ Hierbij is onder meer te denken aan een herziening van de berekening van de overheidsbijdrage zoals deze in 2006 is doorgevoerd bij de AFM, een verandering van accountant en aan een gewijzigde systematiek van de doorberekening van de indirecte kosten.

Tabel 3: toleranties bij onjuistheden en onzekerheden

<i>Onjuistheden in de verantwoording</i>			<i>Onzekerheden in de controle</i>		
<i>Goedkeurend</i>	<i>Goedkeurend met beperking</i>	<i>Afkeurend</i>	<i>Goedkeurend</i>	<i>Goedkeurend met beperking</i>	<i>Oordeelonthouding</i>
$\leq 1\%$	$> 1\% - < 3\%$	$\geq 3\%$	$\leq 3\%$	$> 3\% - < 10\%$	$\geq 10\%$

Vorenstaande toleranties worden gebruikt bij het afgeven van de verklaring omtrent de getrouwheid van de verantwoording/jaarrekening van de toezichthouder. Tevens hanteert de accountant deze toleranties bij de beoordeling van de rechtmatige inning en besteding van de middelen uit hoofde van de toezichtwetten. Daartoe kwantificeert de accountant het totale financiële belang van de bij zijn controle gebleken rechtmatigheidsfouten (de onjuistheden in de verantwoording) bij zowel de baten als de lasten. De rechtmatigheidsfouten worden daarbij absoluut gemaakt en getotaliseerd. Onderlinge fouten kunnen elkaar niet compenseren.

Ten aanzien van het omgaan met geconstateerde (rechtmatigheids)fouten geldt de gedragslijn dat geconstateerde fouten in de inning en besteding van de middelen die herstelbaar zijn, gecorrigeerd moeten worden. Dat geldt ook voor fouten waarbij de tolerantiegrens niet wordt overschreden.

Voor de onzekerheden wordt dezelfde methodiek als voor de onrechtmatigheden toegepast.

Het percentage voor de onrechtmatigheden en het percentage voor de onzekerheden worden, ieder afzonderlijk, getoetst aan de in de tabel opgenomen toleranties. Op grond van de uitkomsten van die toetsing wordt de strekking van de controleverklaring bepaald.

Het onderzoek naar de rechtmatige inning en besteding van de middelen mondt tevens uit in een verslag van bevindingen.

7. Rapportages accountantsonderzoek

De accountant richt zijn verklaring en verslagen in met inachtneming van de door de *Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants* vastgestelde beroeps- en gedragsregels voor administratieconsulenten. Dit impliceert onder meer dat de accountant zich in algemene zin uitspreekt over de getrouwheid van de in de jaarrekening opgenomen informatie en meer specifiek over de rechtmatigheid van de inning en besteding van de middelen. De controleverklaring wordt opgesteld overeenkomstig hetgeen hierover is opgenomen in *Standaard 700 van de Controle- en Overige Standaarden* van de NBA.

De accountant voegt bij zijn verklaring:

- een verslag van bevindingen omtrent de rechtmatige inning en besteding van de middelen;
- een verslag van bevindingen over de vraag of het beheer en de organisatie van DNB dan wel de AFM uit hoofde van de toezichtwetten voldoen aan eisen van doelmatigheid.

Rechtmatige inning en besteding van middelen

De accountant toetst de in de jaarrekening opgenomen uitgaven en ontvangsten, dan wel kosten en opbrengsten, aan de volgende rechtmatigheidscriteria:

1. Uitgaven, ontvangsten, kosten en opbrengsten vallen binnen de vastgestelde kaders (aanvaardbaarheid).
2. Uitgaven, ontvangsten, kosten en opbrengsten zijn op de juiste wijze in de financiële administratie gerubriceerd.
3. Adequate functiescheiding voor de behandeling van de uitgaven is binnen de organisatie aanwezig (tussen verbruik, autoriseren, registreren en betalen).
4. Uitgaven, ontvangsten, kosten en opbrengsten zijn conform de van kracht zijnde wettelijke voorschriften.
5. Uitgaven zijn gebaseerd op deugdelijke bewijsstukken waaruit de daadwerkelijke levering van de (tegen)prestatie blijkt.
6. De betalingen zijn gedaan tot het juiste bedrag, op het juiste tijdstip, aan de juiste persoon/instantie en zijn door de juiste (en tot het doen van de uitgaven bevoegde) persoon gedaan.

Eisen van doelmatigheid

Van de accountant wordt een verslag verwacht van zijn bevindingen over de vraag of het beheer en de organisatie van de toezichthouder voldoen aan eisen van doelmatigheid. Deze in de Wbft opgenomen bepaling is niet voorzien van een normatief kader. Het betreft derhalve een relatief begrip waarmee normaliter een bepaalde verhouding is aan te geven tussen doelstelling, ingezette middelen en bereikte effecten. Bij het toezicht op de financiële markten zijn de doelstelling en de gebruikte middelen geen onbekende factoren doch de bereikte effecten ten opzichte van de situatie waarin geen toezicht zou zijn uitgeoefend, zijn niet (goed) te meten. Hierdoor wordt het lastig te bepalen hoe de door de toezichthouders gemaakte kosten zich verhouden tot het bereikte resultaat. Een vergelijking met andere landen is voornamelijk lastig omdat het toezicht van land tot land sterk kan verschillen, zowel wat betreft de reikwijdte als de diepgang. Vandaar dat de accountant in zijn verslag kan volstaan met een meer algemene beschouwing van het doelmatigheidsvraagstuk. De aandacht dient daarbij uit te gaan naar:

- de planning en controlcyclus als centraal instrument om doelmatig werken te sturen en te monitoren;
- de meerjarencijfers die de ontwikkeling in de tijd rondom doelmatigheid inzichtelijk maken;
- de effectmetingonderzoeken.

Oordeel over de in het departementale jaarverslag op te nemen informatie over de toezichthouders

Op 11 oktober 2005 is in de Tweede Kamer de *motie van het lid De Nerée tot Babberich c.s* aangenomen.⁷⁷ Ongeveer een jaar later, tijdens de behandeling van de Pensioenwet, is een

⁷⁷ Kamerstuk 30 300, nr. 39.

vergelijkbare *motie van het lid Bibi de Vries c.s.* aangenomen.⁷⁸ Beide moties zijn onder meer gericht op het via het departementaal jaarverslag zichtbaar maken van ontwikkelingen op het terrein van personeel en kosten bij toezichthouders. Meer specifiek is gevraagd om een opgave van:

- de kosten van toezichthouders;
- het aantal formatieplaatsen bij toezichthouders;
- de kosten die worden doorberekend aan onder toezichtgestelden.

De in het departementale jaarverslag opgenomen informatie mag niet ter discussie staan. Vandaar dat zowel de ADR als de Algemene Rekenkamer aangewezen is op (eenvoudig) verifieerbare bronnen. Voor zover deze bronnen niet binnen het ministerie beschikbaar zijn, dient teruggevallen te worden op de bevindingen van een accountant. Om die reden is met de toezichthouders afgesproken dat zij de gevraagde informatie opnemen in de jaarrekening. Bijgevolg dient de externe accountant hieraan, met inachtneming van de tolerantiegrenzen (zie tabel 3), aandacht te besteden.

8. Slotwoord

Dit protocol is geënt op de feitelijke situatie ten tijde van het opstellen ervan. Er is zodoende sprake van een momentopname. De toezichthouders opereren evenwel in een dynamische markt. Een dynamiek die, vanwege de doorwerking naar - bepaalde lagen van - de maatschappij, nog versterkt kan worden door een politieke component. Dit alles kan aanleiding zijn voor een aanpassing van dit protocol. Het is aan de toezichthouders en het verantwoordelijke vakministerie om hierop toe te zien.

-0-

⁷⁸ Kamerstuk 30 413, nr. 79.